Gemeente Almelo

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door	Datum
	541531	M. Hilberts	19 september 2023

Onderwerp
Plan van aanpak bij brede SPUK Gezondheid, Sport, Cultuur en Sociale basis,

Geachte leden van de raad,

In januari 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gesloten tussen het ministerie van VWS, VNG, Zorgverzekeraars Nederland en GGD GHOR NL. In dit akkoord is afgesproken dat gemeenten en GGD'en, zorgverzekeraars en VWS zich gezamenlijk lokaal en regionaal inzetten voor een gezond en actief leven met een stevige sociale basis voor alle Nederlanders. In het GALA is de verbinding gelegd tussen vele landelijke akkoorden en programma's met betrekking tot preventie en gezondheid. De Rijksoverheid, gemeenten en zorgverzekeraars dragen hiervoor gezamenlijke verantwoordelijkheid. Samen doorbreken we schotten en werken we domeinoverstijgend vanuit samenhang om zo bij te dragen aan de beweging naar 'de voorkant' waarin een gezonde samenleving centraal staat.

Voor de nadere uitwerking en uitvoering van het GALA zijn de gemeenten in de gelegenheid gesteld om een brede specifieke uitkering (SPUK) aan te vragen. De brede SPUK Gezondheid, sport, cultuur en sociale basis bestaat uit 15 programma's; 13 inhoudelijke programma's (zoals valpreventie, kansrijke start en mentale gezondheid) en twee overkoepelende programma's (versterken kennisfunctie GGD en coördinatiekosten regionale aanpak preventie).

Op 28 februari 2023 heeft het college besloten een aanvraag te doen voor de brede Specifiek Uitkering (SPUK) Gezondheid, sport, cultuur en sociale basis (BenW – 2309778). In vervolg op deze aanvraag heeft het college op 27 juni 2023 de leidende principes en hoofdlijnen bij het Plan van aanpak vastgesteld (BenW – 2310052). Wij hebben u hierover bericht in onze raadsbrief van 27 juni 2023 (Raad – 7787).

Wij brengen u er nu van op de hoogte dat wij het Plan van aanpak, dat bij onze aanvraag hoort, hebben vastgesteld. Met de indiening van dit Plan van aanpak hopen wij de middelen uit de brede SPUK voor de komende jaren zeker te stellen.

Het Plan van aanpak beschrijft de huidige uitvoeringspraktijk in Almelo en de intenties die we hebben voor de inzet van de SPUK-middelen. Wat hierbij vooral opvalt, is hoe divers ons netwerk is. We werken samen met een grote en breed gevarieerde groep van betrokkenen, zowel vrijwilligers als professionals. De inzet voor onze samenleving is groot. We zijn hier trots op en blij mee. Met de extra middelen uit de SPUK worden wij in staat gesteld om, samen met onze partners op lokaal en regionaal niveau, extra in te zetten op het behalen van onze doelen die we gesteld hebben in de aanpak Leefbare wijken en dorpen en het programma Sociaal en Vitaal. Een kanttekening hierbij is dat we het hebben over tijdelijke middelen. Hoe en in welke omvang deze middelen na 2026 beschikbaar komen, is op dit moment nog onduidelijk.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

J. Dijkstra A.J. Gerritsen

Integrale gezondheid in Almelo

Plan van aanpak 2024 – 2026 bij besteding van brede SPUK Gezondheid, Sociale Basis, Sport en Cultuur

September 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord

Hoofdstuk 1. Lokale context
1.1 Inleiding
1.2 De kaders in het gemeentelijk beleid en recente besluiten in het licht van het GALA, Sportakkoord II en Brede Regeling Combinatiefunctionarissen
1.3 Hoe staat het er voor.
1.3.1 De gezondheid in Twente in het algemeen en Almelo in het bijzonder.
1.3.2. De wijkanalyses

Hoofdstuk 2. Huidig beleid en uitvoering op de onderdelen van de brede SPUK
2.1 Sport en cultuur
2.1.1. Algemeen beeld
2.1.2 Gemeentelijke visie op de rol van sport en cultuur voor gezonde generaties
2.1.3 De uitvoering van beleid sport en cultuur met het oog op gezonde generaties
2.2 Integrale gezondheid en sociale basis
2.2.1 Algemeen beeld
2.2.2 Gemeentelijk beleid integrale gezondheid en sociale basis
2.2.3 Uitvoering integraal gezondheidsbeleid met inzet van vele beleidsterreinen
2.2.4 Stimuleren gezond gedrag door alle leeftijden heen
2.2.5 Samen werken aan gezonde generaties

Hoofdstuk 3. Voornemens voor de jaren 2024 – 2026
3.1. Sport en cultuur
3.2 Terugdringen gezondheidsverschillen en sociale basis
3.3 Regionale kennisfunctie GGD en regionale samenwerking
3.4 Monitoring

Bijlage:
Lijst met relevante nota's en rapporten.

Voorwoord

De gemeente Almelo heeft het vergroten van de gezondheid en zelfredzaamheid van haar inwoners hoog in het vaandel. Dit komt terug in onder meer de lokale Preventieagenda die in 2021 is vastgesteld, en in het programma Sociaal en Vitaal, dat het college in 2023 heeft vastgesteld. De doelen die het college eerder stelde in het college-akkoord en verschillende programmaplannen zien we terug en herkennen we in de doelen die vastgesteld zijn in het Gezond en Actief Leven Akkoord. Samen willen we werken aan gezonde generaties in 2040. We hebben daarom de mogelijkheden die geboden worden om een brede SPUK Gezondheid, Sociale basis, Sport en Cultuur in te zetten, graag aangenomen. De huidige uitwerking van ons integrale gezondheidsbeleid, de weerslag hiervan in de diverse betrokken beleidsterreinen, en de plannen voor de besteding van de middelen, treft u aan in dit document.

Ik heb vanaf het begin van mijn wethouderschap (vrije) tijd gemaakt voor maatschappelijke stages. Ik wilde de mensen en hun organisaties leren kennen die zich zo betrokken voelen bij Almelo. En deze kennismaking wilde ik vooral vanaf hún werkvloer doen. Ik heb hier veel van geleerd, en ben mijn stagebegeleiders hier erg dankbaar voor. Zij hebben me geleerd hoe hun werk in Almelo er uit ziet, waar ze tegen aanlopen, en welke oplossingen ze zien. In het plan van aanpak zijn een aantal nieuwe initiatieven opgenomen die alleen maar mogelijk zijn dankzij de inventiviteit, het initiatief en de ondersteuning van onze partners. Ik wil niemand te kort doen, maar de leefstijlapotheek, de ontmoetingsplaats op de begraafplaats, klup gezond, en vele nieuwe initiatieven, ik had het zelf niet kunnen bedenken. Maar dankzij onze partners bestaan ze wel!

Bij de uitwerking van onze lokale plannen, die we gaan uitvoeren met inzet van eigen en aanvullende middelen vanuit de brede SPUK, werd ik opnieuw doordrongen van het besef dat we in Almelo blij mogen zijn met een groots en breed netwerk van partners en individuen die zich samen met ons inzetten voor het welzijn, de gezondheid en de zelfredzaamheid van onze inwoners. Daarbij ben ik me er van bewust dat het een heel breed geschakeerd netwerk is: er is een rijkdom aan ervaring en inzet beschikbaar van individuen en organisaties die vrijwillig werken, organisaties die dit vanuit hun maatschappelijke opdracht een bijdrage leveren. We hebben deze brede schakering en deze rijkdom aan ervaring nodig. De inzet is soms onverwacht en vernieuwend, soms vanuit een bestaande organisatie die zijn diensten in Almelo al langere tijd heeft bewezen. De betrokkenheid bij onze stad treft mij steeds weer. Kortom: ook via dit brede netwerk, deze vele vrijwilligers en medewerkers, wordt benadrukt hoezeer Almelo een stad is van mensen en inwoners die samen de vitale stad vormen.

Onze vitale stad is onderdeel van een vitale regio. Een belangrijk onderdeel van ons netwerk is het partnerschap binnen Samen Twente en Twentse Koers. De gezamenlijke agenda's maken het mogelijk om initiatieven te bundelen en er samen meer werk van te maken. Ik ben blij met deze gezamenlijkheid.

Wij zien in Almelo de kansen die ons via het GALA geboden wordt, en grijpen dezen graag aan. We hopen dan ook van harte dat de brede SPUK niet een eenmalige actie zal zijn. Als we werkelijk werk willen maken van gezonde generaties in 2040, dan zullen we de middelen ook na 2026 hard nodig hebben.

Namens burgemeester en wethouders
E. van Mierlo, wethouder gezondheid c.a.

1. Lokale context

1.1 Inleiding

Dit hoofdstuk begint met een beschrijving van de huidige situatie in Almelo. Allereerst wordt ingegaan op de eerdere besluitvorming door het college over de verdere invulling van het plan van aanpak. Het college heeft leidende principes en hoofdlijnen vastgesteld, aan de hand waarvan de verdere invulling heeft plaatsgevonden.
Vervolgens wordt in paragraaf 2 een algemeen beeld geschetst van de inwoners van Almelo. Er wordt ingegaan op de nieuwste gegevens vanuit het regiobeeld, de monitoren van de GGD en eigen onderzoek, waaronder de wijkanalyses.
In paragraaf 3 wordt een schets gegeven van de huidige beleidsvisie van de gemeente Almelo op de onderdelen van de brede SPUK en de uitvoering hiervan.

1.2 De kaders in het gemeentelijk beleid en recente besluiten in het licht van het GALA, Sportakkoord II en Brede Regeling Combinatiefunctionarissen

In 2022 is er op lokaal niveau gewerkt aan meerdere kaderstellende documenten die de gemeentelijke visie op gezondheid en preventie vastleggen. De uitvoering van deze visie vindt voornamelijk plaats binnen de eenheid Uitvoering Sociaal en het programma Sociaal en Vitaal. In datzelfde jaar is ook op landelijk niveau gewerkt aan een gezamenlijke visie en afsprakenkader op het terrein van gezondheid en preventie. Een van de resultaten hiervan is het GALA (gezond en actief leven akkoord), waarvan de VNG namens alle Nederlandse gemeenten één van de ondertekenaars is. Aan het GALA is een brede SPUK verbonden, die gemeenten kunnen inzetten om gezondheid (en met name het terugdringen van gezondheidsverschillen) over alle beleidsterreinen heen te bevorderen. Centraal onderdeel hierbij is om een goede ketensamenwerking te bouwen, opdat er een stevige en goed werkende regionale (en lokale) gezondheids/preventie infrastructuur ontstaat. Met de Brede SPUK is gezondheid niet meer beperkt tot het sociaal domein, maar wordt de gemeente geacht ook via de andere domeinen waaronder leefomgeving, effecten te behalen op het terrein van gezondheid voor haar inwoners.

De gemeentelijke doelen
De raad van de gemeente Almelo heeft in maart 2022 het Strategisch beleidsplan sociaal domein vastgesteld, met onder meer de volgende strategische doelen:
1 Bevorderen zelfoplossend vermogen;
2 Versterken ondersteunende sociale structuren en voorzieningen;
3 Ontwikkelen efficiënte en effectieve maatwerkvoorzieningen;

Daarnaast heeft het college in juni 2023 het programmaplan Sociaal en Vitaal vastgesteld met de volgende doelen, relevant voor het GALA:

Strategisch doel 1: In 2026 hebben we een beter werkend ecosysteem waardoor onze kwetsbare inwoners zich beter redden met minder hulp van de overheid en mentaal weerbaarder en veerkrachtiger zijn.
Operationele doelen:
- We helpen kwetsbare inwoners eerder met hun mentale problemen;
- Onze inwoners voelen zich veerkrachtiger;
- Onze inwoners voelen zich minder eenzaam;

Strategisch doel 2: Onze inwoners zijn zich bewuster van de noodzaak om gezond en vitaal te leven.
Operationele doelen:
- Onze inwoners vinden gezond en vitaal leven belangrijk;
- Meer inwoners sporten

Strategisch doel 3: Onze 0-23 jarigen krijgen de ruimte hun eigen talenten beter te ontwikkelen.
Operationele doelen:
- Elk kind dat meedoet aan de rijke schooldag heeft een stijging in de eindresultaten of in zijn of haar sociaal emotionele ontwikkeling;
- Het percentage schoolaanwezigheid groeit;
- Onze 12-18 jarigen voelen zich vitaal en doen mee aan onze samenleving;
- Het gemiddelde cijfer dat kinderen zichzelf geven voor geluk groeit.

De doelen van de gemeente Almelo en de doelen van het GALA, sportakkoord en BRC sluiten op elkaar aan. Het college van B en W heeft dan ook in maart 2023 besloten om een aanvraag te doen voor alle 15 onderdelen van de brede SPUK.

1.2.1 Leidende principes bij de opstelling van het plan van aanpak

Vanuit het besef dat de ambities binnen het lokale beleid overeenkomen met de doelen die in het GALA, het sportakkoord II en de BRC worden nagestreefd, heeft het college op 27 juni 2023 de leidende principes en de hoofdlijnen bij het plan van aanpak vastgesteld (B&W 2310052 .
Gezien de sterke samenhang van onze lokale doelen, zoals verwoord in de verschillende programma's Sociaal en Vitaal, leefbare wijken en het strategisch beleidsplan Sociaal Domein, was het niet nodig om voor de inzet van de brede SPUK middelen nieuwe strategische doelen te stellen. In het plan van aanpak zullen uiteraard wel op onderdelen doelen per deelplan opgenomen worden.
In deze paragraaf benoemen we een aantal leidende principes. Vervolgens zullen de hoofdlijnen en keuzes bij de verschillende onderdelen benoemd worden.

De leidende principes
Gezondheidsverschillen ontstaan deels door individuele factoren, deels door omgevingsfactoren. Door alles heen geldt dat chronische stress een negatieve invloed heeft op de ervaren gezondheid. Het helpt als we in het gehele gemeentelijk beleid hier rekening mee houden. Daarom zijn er een aantal leidende principes opgesteld. Aan de hand hiervan kunnen we een groter effect bereiken in het terugdringen van gezondheidsverschillen.
- We benaderen gezondheid breed en positief (conform het model van positieve gezondheid van dr. Machteld Huber). Gezondheid is meer dan alleen leefstijl; we kennen achterliggende oorzaken van ongezondheid en sturen op verbetering van deze dieper liggende oorzaken.
- We zetten erop in dat al onze inwoners gelijke kansen hebben op een goede gezondheid, zowel mentaal als fysiek.
- We investeren ongelijk om gelijke kansen op gezondheid te bevorderen. Ongelijke investering in mensen en buurten draagt bij aan het versterken van talenten en verbeteren van leefbaarheid in gezinnen, wijken en buurten met inwoners bij wie de grootste (gezondheids)winst te behalen is.
- We hebben oog voor de gezondheidsimpact van chronische stress die het gevolg is van deze sociaaleconomisch kwetsbare positie van inwoners en van stressvolle levensgebeurtenissen zoals huiselijk geweld, echtscheiding en rouw na overlijden.
- We differentiëren in onze aanpak om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de situationele omstandigheden en leefwereld van de mensen om wie het gaat. Dat doen we op het niveau van wijk/buurt/kern/dorp. En we kijken naar de verschillende levensfasen en welke kansen we daarbij kunnen benutten.

- We werken vanuit de hele organisatie aan maatwerk met en voor de mensen om wie het gaat.
- We vragen van alle domeinen dat zij in hun programma's, beleid en werkwijze aandacht hebben voor het effect van hun beleid op gezondheidsverschillen. Daarbij is het streven dat ook zij benoemen hoe zij bijdragen aan het terugdringen van gezondheidsverschillen. Bijvoorbeeld door zich te richten op differentiatie, (gezondheids)vaardigheden en toegang van diensten (health equity in all policies).
- Deze visie en werkwijze vraagt wat van de manier waarop wij als gemeente beleid ontwikkelen en uitvoeren. We weten dat dit een lange adem vraagt en stellen hiervoor procesdoelen op de korte termijn en effectdoelen op lange(re) termijn.

1.3 Hoe staat het er voor.

Inleiding
De meeste gegevens over de inwoners van Almelo worden in regionaal verband verzameld. Het regiobeeld en de gezondheidsmonitoren voor volwassen en ouderen en voor jeugd zijn de belangrijkste bronnen. Uit deze regionale gegevens blijkt dat de inwoners van Almelo zich over het algemeen gelukkig en gezond voelen. Een deel van de inwoners heeft echter te kampen met een minder goede gezondheid, psychiatrische klachten, lagere inkomsten, meer overgewicht, een minder goede leefstijl, meer zorgen, meer stress, minder eigen regie over het leven, meer eenzaamheid en verminderde veerkracht dan gewenst. Dit deel is in Almelo naar verhouding groter dan bij de andere Twentse gemeenten.

1.3.1 De gezondheid in Twente in het algemeen en Almelo in het bijzonder.

Regiobeeld
Uit het regiobeeld van Twente (juni 2023) blijkt het volgende. Een ruime meerderheid van de Twentse inwoners 20 jaar en ouder ervaart een goede gezondheid. Dit percentage gaat in de periode 2023-2030 slechts licht dalen. Deze daling zal het gevolg zijn van de relatieve toename van het aantal ouderen in Twente. 52% (2023) van de inwoners heeft een chronische aandoening. Als we kijken naar de toekomst, hebben we te maken met een toenemende zorgvraag. Twente is een sterk vergrijzende regio. De gemiddelde sociaal economische status (SES-WOA[1]) ligt voor de meeste Twentse gemeenten boven het landelijk gemiddelde. De gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo scoren echter onder dit Twentse gemiddelde. In deze gemeenten is sprake van meer eenzaamheid en minder regie over het eigen leven.
De prevalentie van de ouderdom gerelateerde aandoeningen gaat sterk toenemen in Twente. Dementie en artrose stijgen daarbij het meeste. In Twente liggen de percentages overgewicht en overmatig alcoholgebruik ruim boven het landelijk gemiddelde. Het aantal rokers is lager en neemt naar verwachting in de periode tot 2030 sterk af. Overgewicht gaat de aankomende jaren echter sterk toenemen.
Er is in Twente sprake van een afnemend zorgaanbod /-ondersteuning door een oplopend tekort aan personeel binnen de sector zorg en welzijn (van 3,1% in 2021 naar 5,2% in 2030). Dit tekort ligt wel lager dan het Nederlandse gemiddelde. Er is sprake van een vergrijzing binnen het personeelsbestand. Het percentage werknemers van 55 jaar en ouder is de laatste 13 jaar (2010-

[1] sociaaleconomische status (SES-WOA). De SES-WOA score is voor het eerst bepaald door het Centraal Bureau voor de Statistiek op basis van gegevens over financiële welvaart (W), opleidingsniveau (O) en recent arbeidsverleden (A) van de huishoudens in de betreffende regio. De score geeft in één oogopslag weer hoe de gemeente, wijk of buurt scoort ten opzichte van andere gemeenten, wijken of buurten. De gemiddelde SES-WOA-score voor heel Nederland is gemiddeld 0 voor 2019 en ongeveer 0 voor de jaren 2014-2018 en 2020-2021 (MCA-coëfficiënten 2019 zijn toegepast op 2014-2021). Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk.

2022) binnen alle zorgsectoren opgelopen. In de periode tot 2040 gaat het mantelzorgpotentieel dalen van 8,5 naar 3,6 %.

Overige feiten m.b.t. Twente die opvallen:
- De gemiddeld gedeclareerde zorgkosten (Zvw) per persoon liggen in de regio Twente voor alle leeftijdscategorieën rond het gemiddelde in Nederland (peiljaar 2019).
- Vooral ouderen in Twente hebben matige tot onvoldoende gezondheidsvaardigheden.
- Lage SES-gemeentes hebben relatief een hogere zorgconsumptie en hogere jeugdzorgkosten. Het inzetten op bestaanszekerheid is daarmee een cruciale sleutel voor de komende jaren.
- Binnen de jeugdzorg zijn 180 aanbieders gecontracteerd met minder dan 10 cliënten. De verwachting is dat het aanbod anders georganiseerd gaat worden door de Hervormingsagenda en aanpassingen in de Jeugdwet.
- Het aantal intramurale verpleeghuisbedden mag de aankomende jaren niet verder stijgen. Het belang van geschikte woningen voor ouderen neemt daarmee sterk toe. Ook geeft het langer thuis wonen extra druk op de 1e lijn in het bijzonder de huisartsenzorg.

Gezondheid in Almelo, zichtbare verschillen
Als er ingezoomd wordt op de verschillende onderdelen die samen het regiobeeld vormen, dan blijkt dat Almelo vaak aan de verkeerde kant , en daarbij helaas ook vaak aan of dichtbij het uiterste van de verkeerde kant zit. Hierop zijn de gunstige uitzonderingen: in Almelo wordt, gerelateerd aan Twente, minder alcohol gedronken, en er vinden minder valincidenten onder 70-plussers plaats.
77% van de volwassenen ervaart de eigen gezondheid als (zeer) goed. Het merendeel van de inwoners voelt zich gelukkig , heeft het gevoel grip op het leven te hebben en voelt zich veerkrachtig. Helaas zijn er ook verschillen. In Almelo heeft 56% van de volwassenen overgewicht. We hebben dit aandeel in de afgelopen jaren zien toenemen. Almelo scoort binnen Twente hoog op het voorkomen van ernstige psychiatrische aandoeningen. Zowel het aandeel jeugdigen met jeugdhulp als het aandeel inwoners met een wmo-voorziening is het hoogst in Twente.
Uit de gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen (juni 2023) blijkt dat een laag inkomen en laaggeletterdheid een negatief effect hebben op de gezondheid en leefstijl van de inwoners. Het kunnen rondkomen draagt bij aan de kwaliteit van leven en heeft daarmee een positief effect op gezondheid. Armoede en gezondheid beïnvloeden elkaar op verschillende manieren: aan de ene kant hebben mensen met financiële problemen vaker te maken met chronische stress, een ongezonde leefstijl of chronische ziekten, aan de andere kant kunnen mensen soms door gezondheidsproblemen minder werken. Het percentage mensen dat moeite heeft met rondkomen is in almelo hoger dan in Twente. Daarbij weten we vanuit onze wijkanalyses dat er wijken en buurten in Almelo zijn waar het aantal inwoners met een lage SES relatief hoog is.

1.3.2. *De wijkanalyses:*

In maart 2022 is Kijk op de wijk gepubliceerd. Hierin worden de 12 wijken in Almelo nader vergeleken op veerkracht, leefbaarheid en weerbaarheid. Deze analyse is gemaakt door een groep professionals die samen werken in de wijken. Er is een rangorde gemaakt van urgentie onder de wijken. De top 5 daarbij zijn: Nieuwstraatkwartier, De Riet, Wierdensehoek, Ossenkoppelerhoek en Binnenstad. Deze rangorde is gebaseerd op gemiddelden per wijk, en houdt er geen rekening mee dat er binnen de overige wijken soms buurten zijn waarbinnen de problematiek zeker zo hoog is. Aan de hand van de analyses zijn de grootste uitdagingen voor elke wijk in de komende tijd bepaald en wordt per wijk een wijkopgave worden opgesteld. Deze zijn danwel worden rondom de zomer in het college vastgesteld.

In de volgende wijken zijn bij de analyses aan gezondheid gerelateerde thema's benoemd:
In de Schelfhorst wordt geconstateerd dat de veroudering in de wijk een van de grootste uitdagingen is waar de wijk voor staat. In de omgeving van de buurt Drakensteyn is de veerkracht laag. Het aantal kwetsbare bewoners neemt sterk toe in combinatie met meer overlast en onveiligheid.
Bij Sluitersveld wordt als een van de grote uitdagingen voor de komende jaren het volgende benoemd: In delen van de wijk is er een grote groep kwetsbare mensen. Problemen die we zien hebben te maken met drugs, alcohol, tabak en overgewicht. Ter illustratie de volgende quote: Qua gezondheid zien we veel tabak- en alcoholgebruik, veel COPD en het overgewicht neemt toe. Voor de jeugd is het van belang om actief aanbod aan te bieden op playgrounds, anders worden ze niet gebruikt.
De Riet: Er is een grote sociale hulpvraag in de wijk, zowel voor de jeugd als Wmo. Er spelen kwesties als vereenzaming en overmatig drank- en drugsgebruik
De Hofkamp: Samenhangend met de vergrijzing neemt de eenzaamheid onder ouderen toe.
Ossenkoppelerhoek: In meerdere buurten leven kinderen in armoede en is er behoefte aan activiteiten voor en hulp aan jeugd. De wijk kent een concentratie van kwetsbare huishoudens met een laag inkomen
Nieuwstraatkwartier: Veel kinderen groeien op in armoede. Daardoor krijgen zij minder kansen. Er is een grote vraag naar jeugdzorg. De veerkracht van de bewoners is laag. Zowel sociaal, economisch als fysiek
Aalderinkshoek: De wijk kent een concentratie van kwetsbare huishoudens met een laag inkomen. Er is sprake van overerving van armoede. Er wordt veel gebruik gemaakt van zorg. Ook speelt alcohol- en drugsproblematiek. In de wijk wonen veel jongeren die opgroeien in kwetsbare gezinnen. Dit vergroot de kans op schooluitval en het ontbreken van een goede startkwalificatie voor de arbeidsmarkt.
Binnenstad: In de noordelijke delen van de binnenstad staat de sociale cohesie onder druk. Er spelen problemen achter de voordeur. Ouderen missen het ons kent ons en vereenzamen.

Hoofdstuk 2: Huidig beleid en uitvoering op onderdelen van de brede SPUK

2.1 Sport en cultuur

2.1.1 Algemeen beeld

In Almelo zijn veel mensen in hun vrije tijd bezig met sport en cultuur. Uit de recente volwassenenmonitor (monitor volwassenen en ouderen, 2023) blijkt dat 45% van de volwassenen in Almelo voldoet aan de beweegrichtlijn. Ruim 31% van de mannen en 25% van de vrouwen zijn aangesloten bij een sportvereniging. In Almelo merken we dat het lidmaatschap van een vereniging minder vanzelfsprekend is. Was er in 2019 nog sprake van dat 60% van de bevolking lid was van een vereniging, in 2021 was dit afgenomen naar 46%. Daarvan waren 5% van de volwassenen lid van een cultuurvereniging. (waar staat je gemeente)
De beoefening van sport en cultuur wordt, al of niet in verenigingsverband, gezien als een verrijking voor het individu en de samenleving. Voor sport geldt dat het persoonlijke gezondheidswinst geeft, naast de voldoening om samen bezig te zijn en wellicht iets te bereiken. Het hoofdmotief om te sporten is voor de Almeloërs om fit te blijven, daarnaast doet een groot deel dit ook voor de sociale contacten. Ook voor cultuur geldt dat het een persoonlijke verrijking kan zijn en, waar mensen/kinderen zelf bezig zijn een manier om talenten te ontwikkelen en als persoon meer in balans te zijn. Daarnaast is cultuur een krachtig middel om gemeenschappelijk bezig te zijn en gezamenlijk aan iets moois te werken.

2.1.2 Gemeentelijke visie op de rol van sport en cultuur voor gezonde generaties

De rol van cultuur en sport in de samenleving is veelzijdig: als het gaat om de jeugd gaat het om gezond opgroeien, als ook om talentontwikkeling en sociale en emotionele vorming. Voor alle inwoners geldt dat het goed en gezond is om zelf actief bezig te zijn danwel samen te sporten of actief te zijn met muziek, toneel of andere cultuuruitingen. Door onze inzet op sport en bewegen zijn er goede resultaten bereikt en hebben we de afgelopen jaren mooie ontwikkelingen in gang gezet. Kinderen zijn meer gaan bewegen door het inzetten van o.a. combinatiefunctionarissen en met ondersteuning van het Jeugdfonds sport en cultuur.

Sport
De gemeente Almelo heeft in haar visie op Sport en Bewegen (2021) vastgelegd dat er nadrukkelijk aangesloten wordt bij de doelstellingen in het zorgdomein. Daarbij wordt ingezet op het aangaan van lokale en regionale samenwerkingsverbanden. De visie bestaat uit twee stromingen:

1. Sport als doel: een leven lang sporten en bewegen.
Hierbij willen we de bestaande sportinfrastructuur (dat zijn de (niet-commerciële) sportaanbieders en de huidige voorzieningen) versterken, zodat elke inwoner zo veel mogelijk een leven lang kan sporten en bewegen.

2. Sport als middel: drempels wegnemen. We stemmen het sport- en beweegbeleid regelmatig af met toekomstige beleidsdoelstellingen op het terrein van jeugd, gezondheid, zorg, welzijn en Wmo. We zetten sport in voor vraagstukken met betrekking tot gezondheid, leefbaarheid, ontmoeting en evenementen. Dus ligt het voor de hand dat we de ambities op deze terreinen integraal bezien. Voor ontwikkelingen in het sociaal domein (WMO, Jeugd en Participatie) liggen hier kansen door uit te gaan van de preventieve werking van sport en bewegen en de mogelijkheden die sportverenigingen kunnen bieden.

Almelo werkt hierbij onder meer aan de volgende doelen:
1. Het bevorderen dat elk kind of jongere moet kunnen sporten en bewegen;
2. Het stimuleren van maatschappelijke betrokkenheid van sportverenigingen;
3. Het ontwikkelen en in stand houden van kwalitatief voldoende sportaccommodaties en sterke en vitale sport verenigingen;
4. Het vergroten van de maatschappelijke participatie en sportdeelname met focus op talentontwikkeling van jongeren en inwoners van Almelo die extra aandacht behoeven;
5. Het bevorderen van een gezonde, actieve leefstijl door deelname aan sport;
6. Het stimuleren en faciliteren van vrijetijdsinitiatieven van inwoners;
7. Het in stand houden of mogelijk verbeteren van formele speelpleintjes;
8. Het bespeelbaar maken van informele speelruimten

Lokaal Sportakkoord

In 2020 heeft het college het lokale Sportakkoord, “Actief Almelo, een leven lang met plezier sporten en bewegen”, vastgesteld. Dit akkoord is breed ondertekend door 22 organisaties uit het onderwijs, kinderopvang, sportverenigingen, gezondheidszorg en maatschappelijke partners. Deze brede samenwerking wordt voortgezet in het Lokaal Sportakkoord II.

Cultuur
In 2015 is de stadsvisie cultuur 2016-2020 vastgesteld. Deze visie is in 2022 geactualiseerd. Doelstelling van het cultuurbeleid is om een aantrekkelijk cultureel aanbod te realiseren dat aansluit bij het profiel van de stad. De gemeente wil samenwerking stimuleren in het culturele domein en de stad op basis van inhoud. Voorzieningen moeten voor alle almeloërs beschikbaar en toegankelijk zijn. De gemeente legt verbindingen tussen cultuur en het maatschappelijke middenveld om gemeenschapszin en participatie te vergroten. Er staan 7 speerpunten centraal.

De volgende speerpunten leveren een directe bijdrage aan de doelen van de brede SPUK:
Speerpunt 2: Amateurverenigingen versterken.
Het amateurkunstveld brengt mensen in verbinding met elkaar. Hiermee levert cultuur een bijdrage aan sociale uitdagingen van deze tijd zoals de vermindering van eenzaamheid, bevordering van inclusie en integratie. Actief bezig zijn met kunst zorgt ervoor dat iemand zingeving ervaart en vaardigheden ontwikkelt om de uitdagingen van het leven aan te kunnen. Cultuur brengt mensen samen, het creëert het dorpse gevoel in een stad.
Speerpunt 5: Samenwerking verbeteren.
Samenwerking tussen amateurs en professionals kan bijdragen aan de professionalisering van het amateurveld en levert de professionele sector een breder en ander publiek op. De professionele instellingen, waaronder ook de vijf kernvoorzieningen, hebben een taak om de verbinding te maken met het amateurveld.
Speerpunt 6: Meer jeugd komt in aanraking met cultuur.
Kinderen en jongeren moeten de kans krijgen om zich creatief te kunnen ontwikkelen. Het draagt bij aan hun persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid. We zetten daarom in op zowel cultuureducatie in het primair onderwijs als laagdrempelige buitenschoolse cultuurparticipatie van kinderen.

2.1.2.3 Uitvoering gemeentelijk beleid sport en cultuur met het oog op gezonde generaties

Inzet combinatiefunctionarissen:
De huidige inzet (stand 1 juli 2023) van de combinatiefunctionarissen is als volgt: in totaal worden er 17,1 fte ingezet, waarvan 3,1 in de cultuur en 14,0 in de sport. Met de inzet van de

combinatiefunctionarissen wordt op en rondom de school aan sportonderwijs en -stimulering gewerkt, en worden mensen in de wijk gestimuleerd meer in beweging te komen.

Ondersteuning deelname sport en cultuur
De gemeente Almelo financiert het jeugdfonds sport en cultuur. Daarmee worden financiële belemmeringen voor deelname aan sport en cultuur voor jongeren uit gezinnen met een minimuminkomen weggenomen. Daarnaast worden volwassenen met een minimuminkomen via Almelo doet Mee financieel ondersteund om deel te nemen aan diverse activiteiten, waaronder sport en cultuur.

Actief Almelo
In maart 2020 is het Lokaal Sportakkoord "Actief Almelo" vastgesteld en ondertekend door 22 lokale partijen uit de sport-, onderwijs- en welzijnssector. In dit akkoord zijn afspraken gemaakt ten behoeve van " inclusief sporten & bewegen", " vitale sport- en beweegaanbieders" en " van jongs af aan vaardig in bewegen". In dat jaar heeft de gemeente Almelo ook het regionaal sportakkoord ondertekend. In 2023 zal het Sportakkoord II in Almelo door de partijen ondertekend worden.

Gezonde jeugd
Vanaf 2021 is Almelo een JOGG-gemeente, en werkt daarin samen met de regio Twente, JOGG-Nederland en Teamfit. In december 2022 is met een groot aantal sportverenigingen het convenant Gezonde Sport afgesloten, gericht op de inrichting van een gezonde kantine met aanbod dat de betere keuze vanzelfsprekend maakt.

Talentontwikkeling
Kinderen en jongeren moeten de kans krijgen om zich creatief te kunnen ontwikkelen. Het draagt bij aan hun persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid. We zetten daarom in op zowel cultuureducatie in het primair onderwijs als laagdrempelige buitenschoolse cultuurparticipatie van kinderen. De gemeente heeft de uitvoering van cultuureducatiebeleid neergelegd bij KEPA (Kunst Educatieplatform Almelo). In KEPA zitten vertegenwoordigers van de scholen, de Almelose culturele instellingen en de gemeente. Hierdoor kunnen beleid, vraag (de scholen) en aanbod (cultuurinstellingen) goed op elkaar afgestemd worden. Voor de coördinatie is een bovenschoolse cultuurcoördinator aangesteld. Almelo benut de stuurgroep Het Jonge Kind als bestuurlijk platform voor het samenwerken aan cultuuronderwijs. Met culturele organisaties die van ons subsidie ontvangen, maken we afspraken over hun inzet op het gebied van cultuuronderwijs.

Buitenschoolse cultuurparticipatie
De gemeente stimuleert de verbinding tussen binnen- en buitenschoolse cultuuractiviteiten, zodat wat in de school gebeurt op cultuurgebied na schooltijd eventueel kan worden voortgezet. De komende jaren zal KEPA daarom extra inzetten op de verbinding met buitenschools aanbod in de kindcentra in de wijken.
Daarnaast willen we ook de talentontwikkeling van jongeren in vrije tijd stimuleren. Via Studio 15 kunnen jongeren tussen de 12 en 30 jaar gratis aan activiteiten deelnemen op het gebied van muziek, dans, fotografie, theater en meer. Bij Studio 15 worden geen lessen gegeven. Kinderen en jongeren die graag in hun vrije tijd hun les willen hebben, kunnen bij de amateurverenigingen in Almelo of bij Kaliber betaalde cursussen volgen. Juist de amateurverenigingen zijn op zoek naar jonge leden. Tevens kunnen kinderen via Sjors Creatief laagdrempelig buiten school om kennis maken met cultuur in Almelo. Almelo werkt al jaren samen met het primair onderwijs en culturele partners aan het realiseren van cultuuronderwijs voor alle leerlingen via Kultuur Educatie Platform Almelo (KEPA).
De gemeente Almelo is mede ondertekenaar van het Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs Overijssel 2019-2026. Sport en cultuur zijn onderdeel van het aanbod op school in het kader van de verlengde/verrijkte schooldag.

Ondersteunen amateurverenigingen
De gemeente wil verenigingen helpen met het vergroten van hun zichtbaarheid en verjonging door te investeren in de ondersteuningsstructuur. De cultuurmakelaar krijgt de opdracht om deze verenigingen te helpen met verjonging van het ledenbestand, door met name jeugdleden aan te trekken. Om de zichtbaarheid van de verenigingen te vergroten, krijgen ze een podium in de binnenstad, tijdens bestaande evenementen of door het organiseren van nieuwe culturele evenementen in de binnenstad. Daarmee kunnen de lidmaatschapsopbrengsten vergroot worden en komen de verenigingen meer op eigen benen te staan.

Subsidieregeling amateurkunst
Binnen amateurkunst zijn veel mensen actief met cultuur bezig. De gemeente waardeert en ondersteunt dit met een subsidieregeling, die al vanaf 2013 bestaat. In het streven om cultuurparticipatie in de stad te vergroten, gaat de gemeente Almelo de huidige subsidieverordening amateurkunst actualiseren.

Samenwerking amateurs en professionals
Samenwerking tussen amateurs en professionals kan bijdragen aan de professionalisering van het amateurveld en levert de professionele sector een breder en ander publiek op. De professionele instellingen, waaronder ook de vijf kernvoorzieningen, hebben een taak om de verbinding te maken met het amateurveld. Niet iedere instelling hoeft dit in dezelfde mate te doen; maatwerk is ook hier van belang. De cultuurmakelaar zal hierbij een rol spelen en de verbinding leggen tussen het amateurveld en de professionele wereld.

2.2 Integrale gezondheid en sociale basis

2.2.1 Algemeen beeld

Uit het regiobeeld, de gezondheidsmonitoren en de wijkanalyses blijkt dat het merendeel van de Almeloërs zich gezond voelt. Maar als we de vergelijking maken met de andere gemeenten binnen de regio, dan blijkt ook dat de gezondheid van de inwoners van Almelo gemiddeld minder goed is dan elders in Twente. Daarbij geldt dat er binnen de buurten van Almelo grote gezondheidsverschillen waar te nemen zijn. Om deze verschillen zo veel mogelijk te bestrijden en voor toekomstige generaties te voorkomen, gaan we uit van een brede kijk op gezondheid, conform de visie van Machteld Huber op positieve gezondheid. In deze brede kijk op gezondheid ligt het accent niet op ziekte. Maar op mensen zelf, hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt

2.2.2 Gemeentelijk beleid integrale gezondheid en sociale basis

Brede kijk
Vanuit een brede kijk op gezondheid dragen we bij aan het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Én om zoveel mogelijk eigen regie te voeren. Deze visie op gezondheid stelt niet alleen eigen regie en aanpassingsvermogen van mensen centraal, maar geeft ook inzicht in het brede palet aan zaken die van invloed zijn op gezondheid. Want naast leefstijl wordt gezondheid gevormd door veel andere zaken. Zoals of je werkt/kunt werken, hoe je woont, of je rondkomt van je geld, mee kunt doen in de maatschappij, of je je veilig voelt, idealen hebt en of je kunt ontspannen en accepteren.
Iemand die opgroeit in een gezin met een hoog inkomen en een hoog opleidingsniveau heeft meer kans om langer te leven in een goede gezondheid, dan iemand die opgroeit in een gezin met een laag inkomen en een laag opleidingsniveau. Mensen in een kwetsbare sociaal economische situatie kampen vaker met bestaansonzekerheid, armoede, schulden, problemen rondom huisvesting, een ongezonde leefomgeving, zwakkere gezondheidsvaardigheden, eenzaamheid of werkloosheid. Het is

belangrijk om meer aandacht te hebben voor inwoners die minder mogelijkheden hebben om in gezondheid te kunnen leven. Dit vraagt om gericht investeren; ongelijk investeren voor gelijke kansen. Dat is de manier om gelijke kansen op gezondheid te bewerkstelligen. Het is hierbij van belang dat je je in de wereld van de ander kunt verplaatsen, door te kijken naar leefomstandigheden, woning, werk en sociaal netwerk, want problemen hangen altijd met elkaar samen. Niet iedereen beschikt over de kennis, vaardigheden en mogelijkheden om gezonde keuzes te maken. Ook van professionals vraagt dit een houding waarbij altijd op maat zorg wordt geboden.

Brede kijk op gezondheid betekent samenhang in beleid
Voor een goede gezondheid van inwoners spelen meerdere factoren een rol zoals beweging, leefomgeving, opleidingsniveau, voeding, werk en inkomen en mentale gezondheid. Factoren die veelal behoren tot het beleidsterrein buiten de publieke gezondheid en factoren die behoren tot het werkterrein van andere (maatschappelijke)organisaties. Vaak gaat het bij gezondheidsproblemen om een optelsom van deze factoren. De sociale en fysieke omgeving beïnvloeden de gezondheid van het individu en de groep, zie afbeelding . Vaak (her)kennen we de samenhang wel tussen die sociaal maatschappelijke invloeden en gezondheid, maar lukt het tot nog toe niet om de problemen echt in samenhang op- en aan te pakken. Iedere professional zoomt in op zijn eigen stuk: lichamelijke ziekte, mentale problemen, welzijn, wonen, werk of participatie. De uitdaging is om integraal en domein overstijgend gezamenlijk te werken aan gezondheid.
Het beschermen en bevorderen van de gezondheid lukt alleen maar goed als er samenhangend beleid is en een integrale aanpak met aandacht voor de achterliggende factoren die invloed hebben op gezondheid. Zorg leveren is daarmee altijd een dialoog en geen voorschrijven.

Primaire focus op preventie

We focussen ons op preventie en innovatieve manieren om de preventie voor onze inwoners vorm te geven. Samen met maatschappelijke partners werken we aan Almelo als een gezonde stad om in op te groeien, te wonen en te werken. Op termijn kan hiermee de druk op zorg, zowel in kosten als menskracht, verminderen. Deze preventieve aanpak vraagt een lange adem. We willen daarbij een escalatie van (gezondheids) problemen voorkomen door eerder te signaleren en daarop te handelen. We stimuleren dat mensen zelf hun gezondheid bevorderen en beschermen. Zo willen we dat mensen eerder stappen zetten om een gezonde leefstijl toe te passen en gezondheidsrisico's te vermijden. En als het onverhoopt toch dreigt mis te gaan willen we dit gezamenlijk tijdig signaleren en aanpakken om erger te voorkomen. Dit zorgt er voor dat we mensen positief gezonder houden en we op de lange termijn minder maatwerk hoeven in te zetten.

Lokaal preventieakkoord

De gemeente Almelo is in 2019 gestart met het opstellen van een lokale preventieagenda. Het uitgangspunt is steeds geweest dat samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid van partners en inwoners de basis moet zijn van waaruit wij in Almelo preventie vormgeven. In 2020 zijn er bijeenkomsten geweest met ruim 20 maatschappelijke organisaties over de inhoud van de lokale preventieagenda. De eerste inhoud van de agenda is toen bepaald.
Vanuit de agenda zijn er een tweetal pilotprojecten opgezet. Het betreft de instelling van de leefstijlmakelaar en de oprichting van een Echtscheidingspact. De uitvoerders van deze projecten, Avedan, het Sportbedrijf Almelo en de gemeente Almelo, zijn de eerste ondertekenaars van de lokale preventieagenda. De ondertekenaars zien deze agenda als de start van een positieve gezondheidsbeweging in Almelo, waarbij telkens gestreefd wordt naar efficiëntere en effectievere preventieve samenwerkingen.

2.2.3 Uitvoering gezondheidsbeleid met inzet van vele beleidsterreinen

Vanuit de brede visie op gezondheid hebben wij, naast de elementen van gezondheid en leefstijl die de fysieke conditie verbeteren, te maken met elementen vanuit andere beleidsterreinen. Immers, bestaanszekerheid, een rijk sociaal leven, een goede sfeer in buurt en wijk, van betekenis zijn voor elkaar, een directe omgeving die groen is en ontspanning biedt, het zijn allemaal noodzakelijke elementen die bijdragen aan de gezondheid. Daarom zoeken wij in Almelo ook naarstig naar de verbinding tussen de verschillende beleidsterreinen en interventies. Daarnaast betekent dit dat wijken waar de gezondheidsachterstanden nu nog het grootst zijn, ook de wijken zullen zijn waar in het kader van de verbetering van de leefomgeving als eerste op geïnvesteerd gaat worden.
We zien daarom de visie Leefbare wijken en dorpen en het programmaplan Sociaal en Vitaal, naast het strategisch beleidsplan Sociaal Domein als dé dragers en kaders voor de Almelose invulling van het integrale gezondheidsbeleid. De grote uitdaging hierbij is, vanuit de verschillende mogelijkheden die we hebben, om die mensen te bereiken met ons gezondheidsbeleid, die dit ook het hardst nodig hebben. In deze paragraaf worden de dragers binnen de uitvoering van het integrale lokale gezondheidsbeleid uitgelicht:

2.2.3.1 *Voorkomen stress en stimuleren gezond gedrag, ook met een laag inkomen:*

Almelo heeft als stad een lagere SES-WOA score dan het Nederlandse gemiddelde. 16% van de Almelose huishoudens geeft aan dat ze moeite hebben met rondkomen. Vanuit de gemeente wordt ingezet op het voorkomen van negatieve gevolgen die ontstaan door het langere tijd moeten rondkomen met een relatief laag inkomen. De zogenaamde minimaregelingen staan in de meeste gevallen, open voor iedere inwoner met een inkomen tot 115% van het bijstandsniveau. Dit zodat ook iemand die iets meer verdient dan een bijstandsuitkering er beroep op kan doen. Zowel uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau als onderzoek van de Kinderombudsman, blijkt dat kinderen en jongeren in armoede sociale uitsluiting ervaren. De wereld waarin gezinsleden in armoede zich bevinden, beperkt zich vaker tot het gezin omdat kinderen en jongeren minder vaak kunnen deelnemen aan activiteiten. Door gebrek aan netwerk kunnen kinderen en jongeren vaker angst, sociale onzekerheid en minder plezier ervaren in de relatie met andere leeftijdgenoten.
Er worden meerdere organisaties en projecten ingezet om de participatie en gezondheid van de inwoners met een laag inkomen te bevorderen. via Almelo Sociaal worden mensen met een laag inkomen in staat gesteld om deel te nemen aan sport- en cultuuractiviteiten. Voor jongeren tot 18 jaar is er het jeugdfonds, waarbij materiaal en lidmaatschap van een sport- of cultuurvereniging worden vergoed.
Schuldenlab: mensen die te maken hebben met problematische schulden worden langdurig door een coach begeleid. Via het Schuldenlab werken meerdere organisaties samen.
Waar is Wally: in september 2022 is het pilotproject Waar is Wally gestart in 2 huisartsenpraktijken. Een intaker van het gemeentelijk sociaal domein zet zich in voor patiënten met schulden binnen de huisartsenpraktijk. Door gerichte doorverwijzing naar voorzieningen binnen het sociale domein worden de klachten en de situatie van de patiënt verbeterd.
Samen met Menzis hebben minima de mogelijkheid om via de gemeente een zgn. Gemeentepolis als aanvulling op de ziektekostenverzekering af te sluiten.
Vergeten maaltijd: in vervolg op de rijksmaatregel van eind 2022 kunnen gezinnen met een laag inkomen ook in 2023 een gratis ontbijt voor hun kinderen te krijgen.
Tegenprestatie: mensen met een p-wet uitkering die geen traject kunnen volgen naar werk, verrichten in beginsel een tegenprestatie. Door vrijwilligerswerk te doen ontstaat er meer zingeving en sociaal contact. Dit komt ten goede aan de gezondheid en het welzijn van de betrokkene.

2.2.3.2 *Leefomgeving en stimuleren gezond gedrag in wijken*

Inrichting leefomgeving / stedelijke ontwikkeling
De doorontwikkeling van Almelo is een continu proces, waarbij met partners gewerkt wordt aan het toekomstbestendig maken van woonwijken en leefomgeving. De opgaaf hierbij is om de balans in de stad te herstellen. Via stedelijke ontwikkeling wordt nadrukkelijk ook gewerkt aan sociale doelstellingen en het terugdringen van gezondheidsverschillen.
Bij het inrichten van de omgeving voor nieuwe woningen of het herinrichten van wijken zijn thema's zoals voldoende groen, geluid, verkeersveiligheid, luchtkwaliteit, hitte, wateroverlast en mogelijkheden tot buitenspelen/ buiten recreëren van belang om de omgeving gezond in te richten. Er is hiermee aandacht voor zowel gezondheidsbescherming als gezondheidsbevordering.
De gezondheidsimpact van klimaatverandering is belangrijk om mee te nemen in ruimtelijke plannen voor de fysieke leefomgeving. Voorbeelden van effecten zijn toename van hittestress, verandering van de lucht- en waterkwaliteit of een toename van infectieziekten en allergieën. Er worden verschillende maatregelen genomen om verdere klimaatverandering te voorkomen of aanpassing om de negatieve gevolgen ervan te beperken. Belangrijk is bijvoorbeeld de aanleg van meer groen in wijken en buurten, zodat er meer natuurlijke schaduw mogelijk is en inwoners ruimte voor verkoeling kunnen vinden in de hete zomers. Vooral buurten met een lage sociaaleconomische positie (SEP) hebben echter nu al minder groen en van een slechtere kwaliteit dan buurten met een hogere SEP, daar moet gerichter op worden ingezet.

Inzet sociale wijkteams: De toegang naar de uitvoering van de participatiewet, wmo en jeugdwet is in Almelo op wijkniveau georganiseerd. De wijkcoaches vormen samen 4 teams die dicht bij de inwoners hun werkzaamheden, waaronder doorverwijzing naar algemene voorzieningen, en indicatiestelling wmo en jeugdzorg, verrichten. Waar mogelijk zullen zij de inwoners met hulpvragen doorverwijzen naar voorliggende voorzieningen en mogelijkheden om in eigen buurt en wijk samen met anderen actief te zijn. De indeling in teams maakt samenwerking op wijkniveau mogelijk. Een voorbeeld van een plaatselijke samenwerking wordt in Nieuwstraatkwartier en de Ossenkoppelerhoek gerealiseerd. Hier werken wijkcoach en bezorger van de apotheek samen.

Sportstimulering waaronder sportbuurtwerk
In alle wijken vindt sportstimulering plaats. In die wijken waar sprake is van meer achterstanden, wordt extra ingezet. Waar mogelijk wordt gekeken hoe bewegen een element kan worden binnen andere voorzieningen. Een voorbeeld hiervan is het pilotproject Bewegen in de wijk, waarbij een beweegprogramma wordt toegevoegd aan de activiteiten in de wijkkamers.

Wijkregie en wijkgericht werken
In elke wijkopgave wordt er middels het werken aan verschillende relevante thema's voor de betreffende wijk, een verbetering van de leefbaarheid en versterking van de veerkracht van bewoners nagestreefd. Veerkrachtige bewoners kunnen de verschillende levensuitdagingen die op hun pad komen beter aan. Zij ervaren minder stress, krijgen meer oog voor hun omgeving , zijn beter toegerust om bijvoorbeeld armoede het hoofd te bieden en voelen dat zij meer regie hebben op hun eigen leven. Mentale gezondheid is dan een belangrijk voorwaarde om keuzes te kunnen maken die je fysieke gezondheid bewaren/bevorderen.
Elke wijkopgave kent zijn thema-specifieke doelen. In de bijbehorende planning wordt aangegeven via onder andere welke activiteiten en inspanningen er gewerkt gaat worden aan deze thema's. De uitvoeringsagenda van de wijkopgave levert daarbij een essentiële bijdrage aan de leefbaarheid in de buurt en de veerkracht van haar bewoners.
Via de wijkregisseurs en de wijkondersteuners worden mensen uitgenodigd om met eigen initiatieven te komen, waarin samen gewerkt wordt aan een betere gezondheid. Een voorbeeld hiervan is de jongeren kookclub in de wijk De Riet. Andere bewoners-initiatieven die we vanuit de gemeente Almelo graag stimuleren en faciliteren hebben vaak een link naar sport en spel; denk aan een (kinder)

voetbaltournooi , een straatspeeldag , nieuwe speeltoestellen etc. Langs deze weg brengt wijkgericht werken de bewoners en hun opgroeiende gezinsleven ook letterlijk in beweging. In de Ossenkoppelerhoek wordt onder andere gekeken naar de mogelijkheid om kinderen te stimuleren lopend naar school te komen. Samenwerkingsverbanden ontstaan tussen het sportbedrijf en de basisscholen maar ook op het gebied van (verkeers)veiligheid. In de wijken worden aanpassingen gedaan, ter bevordering van bewegen en ontmoeten in de wijk.

2.2.4 *Stimuleren gezond gedrag door alle leeftijden heen*

2.2.4.1 jongeren

We zetten in op de gezondheid van de jeugd als basis voor een gezonde levensloop. Het verminderen van zorgvragen en de daarmee samenhangende zorgconsumptie op latere leeftijd start met het bevorderen van gezond gedrag bij kinderen en adolescenten. Dit begint al bij de eerste duizend dagen van het leven die sterk bepalend zijn voor gezondheid op latere leeftijd. Hiervoor hebben we de samenwerking binnen de werkwijze Kansrijke start georganiseerd. Extra aandacht geven we hierbij aan de groep met een lage sociaal economische status (SES), onder het motto ongelijk investeren voor meer gelijke kansen (GALA 2023). In deze groep is een grote achterstand in gezonde levensjaren t.o.v. de groep met een hogere SES. We sluiten aan bij daar waar jeugdigen opgroeien: het gezin, de school, de wijk, sport en cultuur. We zetten hierbij onder meer in op het vergroten van hun (mentale) weerbaarheid en een gezonde leefstijl (GALA, 2023).
Bij de veranderingen in de jeugdwet vanuit het actieplan jeugdwet ligt de focus ook vooral op preventie. De overheid ziet het voorkomen van problemen als een manier om de zorgvraag van kinderen, jongeren en ouders te verminderen. Preventief jeugdbeleid draagt bij aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren. Preventie kan voorkomen dat zij problemen krijgen. Vooral als het gaat om concrete problemen als schoolverzuim, kindermishandeling of een depressie. Het kan ook voorkomen dat kleine problemen groter worden en dat gezinnen intensieve hulp nodig hebben. Preventie is verder belangrijk omdat het geld scheelt. Er is dan minder jeugdhulp nodig, minder zorg en minder inzet van de politie. Een onderwerp waar ook in de gemeenteraad bij de begroting aandacht voor is gevraagd via de aangenomen motie “Mogelijkheden voor een collectief en groepsgewijs aanbod bij veelvoorkomende problemen.

Kansrijke Start

Binnen het Programma Sociaal en vitaal is er een programmalijn Het Jonge Kind in Almelo. De Kansrijke Start coalitie maakt daar deel vanuit en is zo verbonden met de partijen in het onderwijs (schoolbesturen en samenwerkingsverband Twente Noord), kinderopvang (Humankind als grote organisatie en de diverse kleinere kinderopvangorganisaties) en welzijn (Avedan, sport- en cultuur organisaties).
Kansrijke Start is in Almelo in 2019 als een project begonnen. Kansrijke start richt zich op kwetsbare (aanstaande) ouders in Almelo. Vanuit Kansrijke Start zijn nieuwe initiatieven ontstaan die structureel worden voortgezet, zoals het Jonge Moederwerk en het project Nu niet zwanger. De afgelopen jaren zijn in Almelo meer dan 100 vrouwen (en een enkele man) geholpen aan duurzame anticonceptie en het Jonge MoederWerk ondersteunt jaarlijks ruim 110 jonge moeders en hun gezin. Het gaat dan om diverse zaken als huisvesting, het behalen van een diploma, het vinden van werk, financiën en opvoedondersteuning

Kansengelijkheid en verrijkte schooldag

Er valt nog meer uit een schooldag te halen dan momenteel gebeurt. Door de schooldag verder te verrijken, stimuleren we dat alle kinderen hun talenten ten volle kunnen ontplooien. Het uitvoeren van naschoolse activiteiten is niet nieuw voor onze aandachtswijken en de scholen daarbinnen. Binnen de rijksmiddelen onderwijsachterstandenbeleid wordt hier al jaren op ingezet. Met het aangaan van het convenant School en Omgeving krijgen we de mogelijkheid om dit aanbod uit te breiden zodat het nog beter aansluit bij de behoefte van de kinderen, scholen en wijk. In de wijken

Ossenkoppelerhoek, de Riet en Aalderinkshoek wordt uitvoering gegeven aan het programma School en omgeving. Door de inrichting van een rijke schooldag wordt bijgedragen aan talentontwikkeling en de algemene ontwikkeling van het kind binnen het IKC. Hierdoor worden kinderen gezien en komen ze tot hun recht. Meer kinderen kunnen opgroeien in een kansrijke en zo inclusief mogelijke omgeving.
In Almelo is een samenwerkingsverband rondom het Voortgezet onderwijs opgericht, om ook daar een verrijkte schooldag in te richten. De eerste pilots zullen rondom het vmbo en het praktijkonderwijs ingericht worden.

JOGG / gezonde schooladviseur/gezonde leefstijl
Almelo is sinds 2021 JOGG-gemeente. In samenwerking met Samen Twente, de andere JOGG gemeenten in Twente en JOGG-nederland wordt ingezet op een gezonde toekomst voor kinderen. De focus ligt in Almelo in 2023 op kinderen in het primair onderwijs. De gezonde schooladviseur en de JOGG-regisseur werken hiertoe nauw samen.
De gezonde school is ook de school waar de kinderen geen alcohol en middelen gebruiken. Dank zij een samenwerking van Tactus, GGD Twente en de gezonde schooladviseurs is hier in het voortgezet onderwijs aandacht voor.

Scheiden zonder schade
Uit landelijke en lokale cijfers blijkt dat er in Almelo sprake is van meer scheidingen dan gemiddeld in Nederland. Almelo kent de meeste gescheiden inwoners van Twente: 6.350 (8,7 % van de inwoners). Daarmee steekt de stad niet alleen ongunstig af in Twente, maar ook in de provincie. We weten dat van de kinderen, jongeren of gezinnen die jeugdhulp gebruiken in ieder geval 40% (dit is een voorzichtige schatting) een scheiding meemaakt of heeft meegemaakt. Opvallend is dat de verhoudingen veranderen als het gaat om zwaardere jeugdhulp. In ruim 75% van de OTS (Onder Toezicht Stelling) zaken heeft het gezin een scheiding meegemaakt of maakt het mee. Ook bij Verblijf en GGZ-hulp zien we een ruim grotere inzet bij kinderen, jongeren of gezinnen waar een scheiding speelt of heeft gespeeld. We zien ook een grotere stapeling van verschillende zorgproducten bij kinderen of gezinnen die een scheiding mee hebben gemaakt.

In 2022 is daarom het project Businesscase echtscheidingen in uitvoering genomen. Het doel van dit project is tweeledig. Aan de ene kant gaat het om de schade door scheiden te stoppen waardoor kinderen gezonder opgroeien en minder hulp nodig hebben door het verbeteren van de aanpak van scheidingsproblemen. Aan de andere kant is het een doel om via deze aanpak problematiek rondom scheiden te verkleinen en de wachttijden in de jeugdhulp terug te dringen en de noodzaak tot het toepassen van zwaardere vormen van zorg te verkleinen. We beschikken nu over een Pact van organisaties die zorg verlenen aan / toezien op gezinnen en samen doordrongen zijn van de problematiek die bij gezinnen en met name kinderen kan ontstaan als er sprake is van een scheidingssituatie. De leden van het pact willen deze schade zoveel mogelijk voorkomen door voortaan in alle gevallen het kind centraal te gaan stellen, en samen te werken bij de ontwikkeling van een verbeterd aanbod voor gezinnen en kinderen die te maken hebben met scheiding. Inmiddels maken 19 organisaties deel uit van het pact. Vanuit het pact wordt gewerkt aan nieuwe vormen van ondersteuning. Er is een website en een loket ingericht waar mensen terecht kunnen voor informatie en hulp. Het Almelose project is verbonden met het regionale project Aanpak Wachttijden.

2.2.4.2 Ouderen
We zetten in op het vitaal ouder worden en het gezond blijven van ouderen. Gezond oud zijn doet een groot beroep op het aanpassingsvermogen van inwoners, omdat de fysieke, sociale en emotionele uitdagingen groot zijn. Door de toename van het aantal ouderen die zelfstandig wonen zal de druk op de sociale omgeving, waaronder mantelzorg, toenemen. Daarom is inzet op vitaal

ouder worden en langer meedoen, door het versterken van de zelfredzaamheid van ouderen van belang. Demedicalisering en normalisering van handelingsperspectieven is hierbij onze inzet.
Het algemene streven is om mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen. Dit vraagt om voldoende mentale en fysieke fitheid. We faciliteren en stimuleren daarom bewegen en ontmoeten binnen de wijk. En er moet voldoende ondersteuning zijn. We zetten hier op meerdere manieren op in. De seniorenadviseurs van Avedan helpen mensen bij hun vragen. In alle wijken zijn wijkkamers ingericht als plek waar mensen zonder indicatie terecht kunnen voor ontmoeting en samen actief zijn. Waar eenzaamheid dreigt, hopen we via activiteiten als KomErbij Almelo mensen weer bij elkaar te betrekken.
In een aantal wijken maakt veroudering deel uit van de wijkopgave. In de wijk de Schelfhorst wordt een pilotproject uitgevoerd met ehealth en extra ondersteuning door een ouderen bezoeker.

Mantelzorg
Uit het regiobeeld vernemen wij dat het mantelzorgpotentieel in de periode 2023 tot 2040 halveert. Dit betekent dat de druk op mantelzorgers fors gaat toenemen. Daarom heeft het college eerder al extra middelen uitgetrokken voor de ondersteuning van mantelzorgers. Er moet voldoende aandacht zijn voor mantelzorg en zeker ook voor jonge mantelzorgers. We willen mantelzorgers ondersteunen zodat zij kunnen blijven zorgen voor hun naaste zonder zelf overbelast te raken. De ondersteuning is gericht op bewustwording, preventie en ontlasting.

Wijkkamers
In alle wijken van Almelo zijn wijkkamers. Plekken waar mensen een of meerdere dagen per week terecht kunnen voor ontmoeting, een gesprek, samen activiteiten doen, koffie of thee en een lunch.

Dementie
Almelo heeft een kwetsbare en kleurrijke bevolking die de komende jaren snel vergrijst. Uit onderzoeken blijkt dat het aantal inwoners met de diagnose dementie toeneemt. Daarbij is er ook een groei van het aantal inwoners met een migratieachtergrond en dementie. Veel ouderen zijn daarbij alleenstaand. Het aantal thuiswonende mensen met geheugenproblemen groeit sterk.
Op dit moment kunnen thuiswonende mensen met dementie activiteiten volgen bij diverse zorgaanbieders of bij lichte klachten deelnemen aan dagstructurering en ontmoeting in Wijkkamers. Bij lichte problematiek nemen ze verder nog deel aan reguliere activiteiten in het brede veld van welzijn, cultuur en sport en activiteiten vanuit o.a. de Klup. Mantelzorgers kunnen gebruik maken van het ondersteuningsaanbod van Mantelzorg Almelo.
Zeven Almelose organisaties (Avedan, Carintreggeland, De Klup, Dementie Twente, Imean, Mantelzorg en de gemeente Almelo) besloten samen te werken om meer inzicht te krijgen in de huidige situatie in Almelo met betrekking tot deze doelgroep en de voorzieningen voor de inwoners met dementie. Naar aanleiding van een gezamenlijk onderzoek is een plan van aanpak opgezet waarvan de uitvoering in 2023 begint.

valpreventie
18% van de 65+-ers in Almelo geeft aan dat ze in de afgelopen 3 maanden zijn gevallen. Met de vergrijzing zal het aantal valincidenten in de komende jaren toenemen. Om het aantal incidenten te verminderen en de ernst van de gevolgen te beperken, bestaat In Almelo al langere tijd een hecht netwerk rondom valpreventie. Hierin zijn de almelose fysiotherapeuten, zorgverzekeraar Menzis, de Twentse Koers, het sportbedrijf Almelo en de gemeente Almelo actief. Vanuit dit netwerk wordt gewerkt aan afstemming van het beweegaanbod en aan gezamenlijke communicatie om de ouderen en hun hulpverleners en ondersteuners te wijzen op de mogelijkheden van valpreventie.

2.2.4.3 Overige leeftijden / niet leeftijd specifiek

We zetten we in op inwoners in de levensfase 25 – 65 jaar. “Meedoen” staat voor die levensfase waarin men actief is in de samenleving, betaald en onbetaalde arbeid heeft, in welke vorm dan ook meedoet in de sociale omgeving, het dorp en de wijk. Meedoen in de vrije tijd op gebied van sport, cultuur of anderszins. Met deze groep is weinig contact vanuit de optiek gezondheid. Maar juist voor deze groep is preventie van groot belang. Gevolgen van leefstijl van volwassenen uiten zich in de mate van gezondheidsvraagstukken op latere leeftijd.
Volwassenen zijn ook de opvoeders van kinderen en jeugdigen. Inzet op volwassenen kan effect resulteren bij het ontwikkelen van een gezonde leefstijl bij kinderen en jeugdigen, maar ook op het vitaal houden van deze groep als zij mantelzorg gaat verlenen/verleent. Inzet op volwassenen kan resulteren in het consolideren van een gezonde leefstijl bij ouderen en daarmee het verminderen van consumptie van zorg en ondersteuning. Hierbij wordt specifieke aandacht besteed aan de mentale gezondheid van alle leeftijdsgroepen, zeker gezien de impact van de pandemie en de uitdagingen die het leven biedt.
Voor iedereen geldt dat mentale en fysieke gezondheid iets is, waar je continu aan moet werken. Voor sommigen is dit meer vanzelfsprekend, dan voor anderen. We helpen mensen op weg naar meer bewegen en meer samen doen, onder meer via Actiefalmelo.nl, de website waar alle georganiseerde sport- en cultuuractiviteiten te vinden zijn. Daarnaast worden de sportverenigingen actief ondersteund door het sportbedrijf.

Stimuleren mentale gezondheid
De cijfers uit de recente gezondheidsmonitoren en het regiobeeld baren ons zorgen. 20 % van de jongeren geeft aan de laatste 12 maanden gedachten aan zelfdoding gehad te hebben. 8% van de volwassenen en ouderen loopt een hoog risico op depressie of angststoornis, 42% een matig risico. Er zijn al langer zorgen over de weerbaarheid en veerkracht van mensen, maar de coronacrisis heeft bestaande problemen verergerd. Daarbij is de samenleving steeds ingewikkelder vormgegeven, stelt hoge eisen aan mensen en legt een grote nadruk op prestaties en zelfredzaamheid. We kennen de landelijke cijfers en herkennen deze in de Almelose situatie: depressie, angststoornissen en problemen met alcohol en drugs treffen jaarlijks zo’n 1,8 miljoen Nederlanders in de leeftijdsgroep van 18 tot 65 jaar. Scholieren ervaren steeds meer druk op school. Ongeveer 840.000 jongeren ervaren mentale uitdagingen en/of klachten en 1 op de 15 jongeren in Nederland kampt met een depressie. Mentale problemen ontstaan vaak al op jonge leeftijd. Driekwart ontstaat voor het 25ste levensjaar en de helft zelfs voor het 15de levensjaar. Eén op de zeven jongeren heeft last van depressieve gedachten en één op de drie ervaart prestatiedruk. Tegelijkertijd neemt de sociale cohesie af en neemt de druk op de arbeidsmarkt toe. In 2019 hadden 1,3 miljoen mensen last van burn-out klachten. En dat terwijl een goede mentale gezondheid geassocieerd is met een 15 tot 20 jaar langere levensverwachting, onder meer door sneller herstel van lichamelijke ziekten.
Het vergroten van de mentale weerbaarheid is één van de 3 themalijnen in het programma Sociaal en Vitaal. De operationele doelen hierbij:
o We helpen kwetsbare inwoners eerder met hun mentale problemen;
o Onze inwoners voelen zich veerkrachtiger;
o Onze inwoners voelen zich minder eenzaam;
De verdere uitwerking zal in 2023 plaats vinden.

Een tegen eenzaamheid
Iedereen kan te maken krijgen met eenzaamheid: zelf of bij een naaste. Het gevoel van “erbij horen” en “ertoe doen” is voor ieder mens een basisbehoefte. En iedereen heeft zich wel eens tijdelijk eenzaam gevoeld. Het wordt problematisch als de eenzaamheid lange tijd aanhoudt, ernstig is of als mensen de vereenzaming zelf niet kunnen doorbreken. Eenzaamheid wordt dan soms meer dan alleen een naar gevoel, het kan dan ook leiden tot ernstige lichamelijke, psychische en financiële gevolgen. Uiteenlopende klachten als verslavingen, depressie, suïcide, zelfverwaarlozing, slaapproblemen, hartproblemen, stress en dementie komen vaker voor bij mensen die aangeven eenzaam te zijn. Eenzaamheid verhoogt zelfs de kans op vroegtijdig overlijden.

Een duurzame, preventieve aanpak van eenzaamheid werkt op drie niveaus:
• Inzetten op beschermende factoren bij mensen zonder bekende risicofactoren of eenzaamheidsgevoelens om te voorkomen dat zij risicofactoren ontwikkelen.
• Ondersteunen van mensen met risicofactoren voor het krijgen van eenzaamheidsgevoelens om te voorkomen dat zij vereenzamen.
• Voorkomen van verergering van de problematiek bij mensen die vereenzamen
Sinds 2019 kent de gemeente de Coalitie KomErbij Almelo. De harde kern van de coalitie bestaat uit: Thuisteam Twente, TMZ, Humanitas Twente, Dementievriendelijk Twente, Avedan, Never 2be alone, Stichting de Klup Twente, Leger des Heils, Mens door Mens en Gemeente Almelo. De coalitie heeft in de periode 2019-2022 vooral gewerkt aan het signaleren en bespreekbaar maken van eenzaamheid en het doorbreken en duurzaam aanpakken van eenzaamheid.

Welzijn op recept
In januari 2023 is een pilotproject Welzijn op recept van start gegaan in een huisartsenpraktijk in Almelo. Dit betreft een samenwerking tussen huisartsen, praktijkondersteuners, Sportbedrijf, Avedan en gemeente. Tussen januari en medio juni 2023 zijn er 8 hulpvragen vanuit de huisartsen terecht gekomen bij de medewerkers van Welzijn op Recept. Dit aantal is nog te weinig om daaruit conclusies te kunnen trekken. Op dit moment zijn er ontwikkelingen gaande om een andere huisartsenpraktijk bij de pilot te betrekken, zodat er meer hulpvragen terecht komen bij de medewerkers achter Welzijn op Recept.

Sportstimulering en verbeteren leefstijl
Het sportbedrijf Almelo is in de wijken actief met sportstimulering. Daarnaast wordt er actief ingezet op specifieke doelgroepen. Voor mensen met (risico op) diabetes zijn er wandelgroepen (nationale diabetes challenge), er is een leefstijlmakelaar aangesteld die met alle mensen met vragen rondom leefstijl zoekt naar een voor hen passende oplossing, en er zijn veel mensen in Almelo die een GLII-traject volgen bij een van de fysiopraktijken.
Relatief veel volwassenen (56%) in Almelo kampen met overgewicht., In 2023 heeft de afdeling Toezicht Jeugd en Gezondheid van het ministerie van VWS daarom een bezoek aan de gemeente Almelo en haar partners gebracht, om meer inzicht te krijgen in het aanbod en de samenwerking met betrekking tot cliënten met overgewicht. We verwachten de resultaten van het onderzoek in het late najaar. Waar de resultaten van de verkenning adviezen bevatten voor de gemeentelijke planvorming en activiteiten, zullen we deze meenemen in de plannen voor de komende jaren.

2.3 Samen werken aan gezonde generaties

De ketens sluiten
Bij alle thema's waar we in dit plan van aanpak aan werken zijn wij slechts 1 van de spelers binnen veel grotere ecosystemen van partners die allemaal een bijdrage leveren aan dezelfde doelen. Goede samenwerkingsstructuren met ketenpartners en doorlopende lijnen van welzijn en zorg zijn daarbij onmisbaar. De afgelopen jaren hebben we hier al extra op geïnvesteerd. Zo is er een intensieve samenwerking met de kinderopvang, de schoolbesturen, het samenwerkingsverband, het speciaal onderwijs, de JGZ en Avedan binnen de stuurgroep het Jonge Kind, waarin de partners zich richten op een doorlopende lijn voor kinderen van -10 maanden tot 12 jaar. En in 2022 ontwikkelden we een pact met een breed netwerk van samenwerkende partners om samen onze schouders te zetten onder schadeloos scheiden en meer langdurige relaties, omdat we zagen dat scheidingen toenemen, de schade door scheiden groter wordt en de jeugdzorg overbelast raakt.
In 2023 is verder gewerkt aan de verbinding met diverse partners, zoals het lokale ziekenhuis, de coöperatie van huisartsen, het fysiocollectief Almelo, de woningcorporaties, het sportbedrijf almelo, de welzijnsorganisatie avedan, de partners in het pact Scheiden zonder schade, etcetera.

In de periode 2023-2026 willen we soortgelijke ketensamenwerkingen en doorlopende lijnen in beeld brengen en opzetten voor zowel de leeftijdsgroep van het voortgezet onderwijs (12-18 jarigen) als voor de hulp aan onze psychisch kwetsbare inwoners. Daar waar nieuwe ingangen – zoals bijvoorbeeld woningstichtingen, apotheken, postbezorgers, supermarkten - ons hierbij kunnen helpen, dan schuwen we die niet.

Op regionaal niveau werken we samen met de eigenaren van Twentse Koers, te weten de provincie Overijssel, Menzis , de gemeenten in Twente en Samen Twente. De doelen uit de gezondheidsvisie van Samen Twente, zijn onze doelen. De agenda van de Twentse Koers is complementair en ondersteunend aan onze activiteiten.

Hoofdstuk 3. Voornemens voor de jaren 2024 – 2026

Inleiding

In het voorgaande hoofdstuk is dieper ingegaan op het huidige beleid van de gemeente Almelo op de onderdelen gezondheid, sociale basis, sport en cultuur. Er is nader ingegaan op de vele dwarsverbanden die er zijn als we kijken hoe gezondheid door alle beleidsterreinen heen bevorderd wordt. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de plannen voor de inzet van de diverse onderdelen. Daarbij wordt per onderdeel van de SPUK beschreven welke activiteiten we daar onder gaan brengen. Hierbij wordt aangegeven met wie samengewerkt wordt, en hoe de doelgroep betrokken wordt.

Wat betreft de betrokkenheid van de doelgroep willen we opmerken dat de gemeente Almelo het belangrijk vindt dat de doelgroep breed betrokken wordt. Het gaat ook om het bepalen van de strategische koers en de daaraan gekoppelde doelen. Daarom is er regelmatig contact met organanisaties als Almelo sociaal, ouderenbonden en vertegenwoordigers in de wijk. Voordat de programmaplannen zijn vastgesteld heeft er een brede raadpleging in Almelo plaats gevonden waar inwoners en vertegenwoordigers van inwoners welkom waren. De partners waarmee wij samenwerken hebben ieder hun eigen clientenvertegenwoordiging waarmee zij regelmatig in gesprek zijn.

Juist omdat er een brede raadpleging van betrokkenen heeft plaatsgevonden bij de programma's die de onderliggers zijn bij de plannen bij de besteding van de brede SPUK-middelen, zal er geen raadpleging van de doelgroepen bij het brede plan van aanpak plaatsvinden. Dat laat onverlet dat er per onderdeel altijd gewerkt wordt naar directe betrokkenheid van de doelgroep.

3.1. Sport en cultuur

Ambitie

Meer Almeloërs sporten.
Kinderen en jongeren krijgen de kans om zich sportief en creatief te ontwikkelen
Meer Almeloërs participeren via sport en cultuur

Akties en activiteiten

Aanstelling coördinator sport en preventie.
Op 30 juni is een eerste opzet van het Sportakkoord II ingediend. De coördinator Sport en Preventie zal samen met sportaanbieders en andere betrokkenen werken aan de uitvoering en prioritering van het akkoord. Hierin worden de gezamenlijke Ambities, binnen de doelstellingen van het gemeentelijk sportbeleid, verwoord.

Actief Almelo 2023-2026 (sportakkoord II)
Thema's:

1. Inclusie en diversiteit
    a. Praktische toegankelijkheid hulpmiddelen/promotie
    b. Sportdag onbeperkt sportief
    c. Toernooien voor wijken in Almelo
    d. Themabijeenkomsten
    e. Elektrisch rolstoel (lokaal sportakkoord of regionaal sportakkoord)
    f. Sportcafe/bijeenkomsten
    g. Onderzoek naar doelgroep en vergroten bereik
    h. Meer inzet laaggeletterdheid/ondersteuning bieden. Samen met welzijnsorganisatie.
2. Sociaal veilige sport
    a. Themabijeenkomsten over sociaal veilige sport (VOG, vertrouwenscontactpersoon, gedragscode sport).
    b. Week van veilig sportklimaat/coming-out met activiteiten koppelen.
    c. Begeleiding trainers/clinics.
3. Vitale sportaanbieders
    a. Project starten met 1 of meerdere vereniginge/particuliere sportaanbieders voor doelgroep 12+.
    b. Scholingen voor trainers/coaches/bestuurders aanbieden.
    c. Sportcafe's.
    d. Twentse kennis en inspiratiebijeenkomsten.
    e. Sport en cultuurfestival.
4. Vaardig in bewegen
    a. Fietslessen voor kinderen.
    b. Jongste jeugd via jonge moederwerk kennis laten maken met bewegen.
    c. Athletic Skills Model/gevarieerde trainingen bij sportclubs/sportaanbieders. (Athletic Skills Model is gebaseerd op 10 grondvormen van bewegen die in meerdere variaties van sporten terugkomen).
    d. Meedoen aan nationale sportweek.
    e. Sportdag middelbare scholen – kennismaken met aanbieders voor deze doelgroep.
    f. Kennisdag/inspiratiemiddag rondom bewegen voor scholen/opvang/BSO/andere organisaties.
5. Ruimte voor bewegen

    a. Urban sportdag (sport- en beweegactiviteiten die plaatsvinden in de openbare ruimte) organiseren.
    b. Stimuleren ongeorganiseerd sporten door gebruik te maken van de toestellen geplaatst vanuit project sport en bewegen in de openbare ruimte. Meer bekendheid genereren.
    c. Organiseren start to bike/start to run.
6. Maatschappelijke waarde topsport
    a. Topsporters in het zonnetje zetten middels sportgala/sportverkiezing (vb special olympics), kampioenenparade.
    b. Topsporter voor de klas.

Het sportbedrijf, Kaliber en de gemeente Almelo zetten mensen in met gebruik making van de Regeling Brede Combinatiefunctionarissen. In totaal gaan we jaarlijks 20,2 fte inzetten, waarvan de gemeente 1 fte inzet, er 4,2 fte ingezet worden binnen de cultuursector en15 fte ingezet worden bij het sportbedrijf Almelo.

De toedeling van de 15 fte's binnen het sportbedrijf naar verschillende functies wordt in onderstaande tabel weergegeven.

Functiebenaming	**Fte**
Manager Sport en Gezondheid	0,79
Ondersteuning manager	0,32
Verenigingsondersteuning	2,22
Buurtsportcoach Jonge Kind	0,63
Buurtsportcoach Passend Sporten	0,64
Buurtsportcoach Evenementen	0,9
Buurtsportcoach Jongeren (meiden-jongens)	1,56
Buurtsportcoach Volwassenen	1
Buurtsportcoach Senioren	0,64
Buurtsportcoaches Jeugd	5,98
Social Media	0,32
Totaal	**15**

Opstellen nieuwe cultuurvisie

In het najaar van 2023 wordt gestart met een nieuwe cultuurvisie. Die wordt in co-creatie opgesteld met vertegenwoordigers van culturele instellingen, verenigingen, raadsleden, betrokken inwoners etc. Er wordt ingezet op het creëren van energie om een goed cultureel klimaat in de stad te realiseren, met een bredere focus dan alleen de geijkte instellingen. Hiermee worden andere doelgroepen, die misschien minder vanzelfsprekend in beeld zijn, bediend en uitgenodigd om te participeren en mee te doen.

<u>Samenwerking</u>
Er wordt nauw samengewerkt met de professionele instellingen Sportbedrijf Almelo, Kaliber, Avedan het primair en voortgezet onderwijs en de vele verenigingen actief op sport en cultuur. Daarnaast

wordt er op regionaal en provinciaal samen gewerkt met gemeenten en provincie Overijssel. Binnenkort zal er in het regionaal bestuurlijk overleg sport worden besloten of er een regionaal sportakkoord wordt gesloten.

Betrokkenheid doelgroep
De lokale sporters zijn vooral via de sportverenigingen en particuliere sportaanbieders betrokken bij de opstelling en invulling van het sportakkoord en de inzet van de diverse functionarissen. Zowel rechtstreeks als via school, sportbedrijf Almelo en Avedan worden jongeren en buurtbewoners gevraagd naar hun wensen t.a.v. sportstimulering in de buurt.

De nieuwe cultuurvisie wordt samen met de doelgroep, vertegenwoordigers uit de samenleving en instellingen opgesteld.

3.2 Terugdringen gezondheidsverschillen en sociale basis

3.2.1 terugdringen gezondheidsachterstanden

Ambitie

- Onze inwoners zijn zich bewuster van de noodzaak om gezond en vitaal te leven.
    - Onze inwoners vinden gezond en vitaal leven belangrijk.
    - Meer inwoners sporten

Acties en activiteiten

In het vorige hoofdstuk is al aangegeven dat we via verschillende lijnen de Ambities willen waarmaken. Voor een deel betekent dit voortzetting en verdieping zoals verwoord in het programma Sociaal en Vitaal. Daarnaast zullen we in de komende periode gaan inzetten op een verdere verknoping van de verschillende beleidsterreinen. In 2023 zal daarbij vooral ingezet worden op de verbinding van de wijkopgaven met het terugdringen van de gezondheidsachterstanden.
Acties gestart in 2023 die voortgezet worden in 2024 en komende jaren:

- Leefstijlapotheek in de wijk.
  Het project begint in het Nieuwstraatkwartier en zal op termijn uitgebreid worden naar de Ossenkoppelerhoek.
- Herijking en daarmee vergroten effectiviteit leefstijlmakelaar. De leefstijlmakelaar houdt spreekuur in een aantal gezondheidspraktijken en wijkaccomodaties.
- Uitvoering pact Scheiden zonder schade.
- Verrijking aanbod wijkkamer met beweegaanbod.
- Flexibele wijkgerichte aanpak sportstimulering.
- Gecombineerde leefstijlinterventie. Vanuit de gemeente en partners zal met name aandacht zijn voor verwijzing en nazorg/vervolgactiviteiten voor deelnemers.
- JOGG. De huidige overeenkomst met JOGG-Nederland zal worden verlengd tot in elk geval 2026. Daarbij wordt een uitbreiding van uren voor JOGG-coordinatie voorzien.
- Jongerenkookclub de Riet. In deze pilot vormen jongeren in De Riet een gezonde kookclub, die samen eens in de maand een buurtrestaurant bemensen. Zij kunnen per avond 2 mensen uitnodigen om mee te eten, andere bezoekers betalen een kleine bijdrage.
- Nationale diabetes challenge

De volgende projecten worden in 2023 geëvalueerd. Uit de evaluatie moet blijken of voortzetting gewenst is, en hoe deze voortzetting gefinancierd wordt.

- Klup gezond. De Klup heeft voor haar doelgroep jongeren en volwassenen met lvb een klup opgericht waar gedurende een jaar op vele manieren aandacht wordt besteed aan leefstijl en gezondheid.
- Leefstijl als onderdeel van dienstverlening gezinscoach. Een van de gezinscoaches die in het kader van de jeugdwet gezinnen begeleidt, heeft binnen haar reguliere opdracht de ruimte (in tijd) gekregen om leefstijlverbetering aandacht te geven.
- Diverse activiteiten in de wijk gericht op ontmoeten, bewegen en verbeteren leefstijl.

De volgende activiteiten worden vanaf eind 2023/2024 ingezet

- Inzet op diverse initiatieven in het kader van de wijkopgaven
- Kind naar gezond gewicht. Eind 2023 starten we met een pilot Kind naar gezond gewicht, een bewezen werkwijze die door JOGG Nederland is ontwikkeld. Een lokale kwartiermaker zal dit project ontwikkelen in samenwerking met de lokale ketenpartners.

- Uitbreiding aanbod nationale diabetes challenge en wandelclubs. De eerste 2 groepen NDC starten in Sluitersveld en Ossenkoppelerhoek. Uitbreiding zal plaatsvinden in die wijken waar de behoefte/noodzaak het grootste is. Bij alle groepen: aandacht voor de voortzetting van beweegactiviteiten na de 20 weken.
- Uitwerking aanbevelingen Toezicht jeugd en zorg, ministerie VWS. Het ministerie is in 2023 in Almelo en Twenterand gestart met een onderzoek naar de dienstverlening voor mensen met overgewicht. De resultaten van dit onderzoek worden in het late najaar verwacht.

Samenwerking
Voor de uitvoering van terugdringen gezondheidsachterstanden wordt binnen de wijken samengewerkt met lokale en wijkgebonden uitvoerders. Op lokaal niveau werken we samen met de Federatie eerstelijnszorg Almelo (FEA), Fysiotherapeuten, apotheek, sportbedrijf almelo, welzijnsorganisatie Avedan, scheidingspact, etc.

Betrokkenheid doelgroep
Wijkinwoners en vrijwilligers denken mee over uit te voeren activiteiten en werken mee aan de uitvoering hiervan. Daarnaast wordt de doelgroep vooral betrokken bij de uitvoering van de activiteiten, gevraagd om mee te helpen en mee te denken over verbetering en voortduring van de activiteiten.

3.2.2 Kansrijke start

Ambitie

Strategische doelen:

- Onze kwetsbare inwoners redden zich beter met minder hulp van de overheid en ze zijn mentaal weerbaarder en veerkrachtiger.
- Onze 0-23 jarige Almeloërs groeien gezonder en vitaler op en ze ontwikkelen hun talenten beter.

Centrale Ambitie van werkwijze en samenwerking van Kansrijke Start

- Het bevorderen van het zelf oplossend vermogen van onze inwoners en de versterking vna de ondersteunende sociale structuren en voorzieningen.
- Ouders stimuleren en ondersteunen om hun verantwoordelijkheid te nemen in de opvoeding en ontwikkeling t.b.v. hun kind.
- De optimale ontwikkelingskansen voor kinderen staan centraal. We realiseren met elkaar een doorlopende leer, zorg- en ontwikkelingslijn. Optimale ontwikkelingskansen zijn alleen mogelijk als we integraal samenwerken met lef.
    - De basis is thuis op orde. Voor ouders is er ondersteuning om daaraan te werken.
    - Ouders zijn partner bij gesprekken over hun kind om de afstemming van de ontwikkeling thuis, in de opvang en op school te optimaliseren. Dit leidt tot ondersteuning op maat.
    - Ouders zijn actief betrokken bij de ontwikkeling van hun kind.
    - Binnen het VVE-ouderprogramma bieden we maatwerk op basis van de ouderanalyse per locatie.
    - Er is een breed en toegankelijk aanbod van informatieve bijeenkomsten over opvoeden en opgroeien.
    - Er is een preventief vangnet voor kwetsbare ouders (NPO doel -Kansrijke Start).

Acties en activiteiten

Vanuit Kansrijke Start is gewerkt aan het versterken van het aanbod van laagdrempelige opvoedondersteuning. Dit willen we voortzetten in samenwerking met het reguliere LOES/JGZ aanbod. Laagdrempelig betekent ook aansluiten bij locaties waar de ouders zijn. Denk aan ouderkamers op scholen en IKC's, Bieba in de bibliotheek en VVE thuis groepen. Naast laagdrempelig aanbod is er ook specialistisch aanbod nodig voor zwaardere problematiek die de opvoeding beïnvloedt. Denk aan situaties waar een echtscheiding of psychische problematiek van ouders speelt. Deze expertise moet beschikbaar zijn via het maatwerk van de gemeente Almelo. M.b.t. echtscheiding sluiten we aan bij de initiatieven die het PACT rondom Echtscheiding heeft genomen. Binnen het Kansrijke Start netwerk is het preventieve netwerk voor kwetsbare ouders vorm gegeven. De betrokken professionals (JMW, verloskundige zorg, wijkcoach, JGZ en ZGT) signaleren al vroeg in welke gezinnen aandacht nodig is. Rond de 10e week van de zwangerschap zijn de meest kwetsbare gezinnen al in beeld. Vanuit de incidentele gelden voor het NPO programma is de opvoedondersteuning hierop aangehaakt. Dit stopt per 31-12-2023. Om dit te borgen willen we de opvoedondersteuning opnemen in het reguliere programma van LOES opvoedondersteuning. Daarnaast willen we de werkwijze goed beschrijven zodat de professionals hier makkelijk op aan kunnen sluiten.

Hoe gaan we dit doen:

- Capaciteit laagdrempelige opvoedondersteuning op peil houden. Op dit moment loopt een onderzoek naar de de afstemming tussen voorliggende opvoedondersteuning en ondersteuning uit maatwerk (geïndiceerde zorg). In 2024 worden hier verdere keuzes in gemaakt.

- Vanuit LOES JGZ worden jaarlijks trainingen ingepland voor ouders die in een echtscheiding zitten. In 2023/2024 is dat 1 training Scheidingsatlas, 1 webinar 'Opvoeden in twee huizen' en 1 serie Triple P voor gescheiden ouders.
- Evaluatie Kansrijke start uitvoeren. Lessen hiervan bespreken in het netwerk Kansrijke Start.
- Evaluatie Kansrijke Start uitvoeren. Een duidelijke aanmeld route en een warme aansluiting op de zorgroute in Almelo realiseren. Dit vorm geven in een kwaliteitskaart.
- Prenataal Huisbezoek goed en optimaal inzetten. Dit vormgeven in een kwaliteitskaart.

Samenwerking

De kansrijke start coalitie bestaat uit onder meer de gemeente almelo, de jeugdgezondheidszorg en geboortepraktijken. Binnen het Programma Sociaal en vitaal is er een programmalijn Het Jonge Kind in Almelo. De Kansrijke Start coalitie maakt daar deel vanuit en is zo verbonden met de partijen in het onderwijs (schoolbesturen en samenwerkingsverband Twente Noord), kinderopvang (Humankind als grote organisatie en de diverse kleinere kinderopvangorganisaties) en welzijn (Avedan, sport- en cultuur organisaties).

Betrokkenheid doelgroep

- Pharos heeft in Almelo spiegelgesprekken gevoerd met o.a. deelnemende (aanstaande) moeders. De uitkomsten worden na de zomervakantie verwacht en worden meegenomen in het uitvoeringsplan van Kansrijke Start.
- Bij de wekelijkse Inloop komen (aanstaande) moeders om elkaar te ontmoeten. Het is niet alleen gericht op opbouw van netwerk, maar er worden ook inhoudelijke thema's van de (aanstaande) moeders behandeld zoals gezond eten, belastingaangifte, voorleesexpress, feestdagen, wereld lichtjesdag. De (aanstaande) moeders dragen de thema's aan en helpen ook mee met het organiseren van die themabijeenkomsten.
- Praathuis voor (aanstaande) moeders die de Nederlandse taal nog niet beheersen. Gaan ook naar de Inloop.
- veel (aanstaande) moeders hebben een (deel van de) babyuitzet nodig als ze bij Kansrijke Start in beeld komen. Uiteindelijk geven ze die spullen weer door aan een ander als ze die zelf niet meer nodig hebben. Vaak gebeurt dat via de door hen georganiseerde ruilbeurs.
- Eigen regie is het uitgangspunt van Kansrijke Start. (Aanstaande) moeders geven zelf aan waar ze behoefte aan hebben en waar ze aan willen werken. Dit voorkomt pamperen door de professionals.

3.2.3 Mentale gezondheid

Ambitie

In 2026 hebben we een beter werkend ecosysteem waardoor onze kwetsbare inwoners zich beter redden met minder hulp van de overheid en mentaal weerbaarder en veerkrachtiger zijn.
Operationele doelen:
• We helpen kwetsbare inwoners eerder met hun mentale problemen.
• Onze inwoners voelen zich veerkrachtiger.
• Onze inwoners voelen zich minder eenzaam

De komende jaren gaan we samen met inwoners en professionals (op weg naar een) 'Mentaal krachtiger Almelo'. Hierdoor zijn inwoners van Almelo beter opgewassen tegen de uitdagingen in het leven en blijft de zorg beschikbaar voor inwoners die het nodig hebben.

Acties en activiteiten

Het bevorderen van de mentale gezondheid is één van de 3 centrale lijnen in het programma Sociaal en vitaal. Er is daarom een meerjaren actieplan uitgewerkt.

Met deze themalijn richten we ons op:

- Individuele inwoners & samenleving

Veel inzet richt zich op het ondersteunen van (groepen) inwoners. Zodat ze zich staande houden in de steeds complexer wordende samenleving. Tegelijk is het belangrijk om aandacht te hebben voor de ongezonde druk die deze samenleving geeft. Om te kijken waar je de sociale omgeving kunt beïnvloeden waardoor inwoners mentaal minder worden uitgedaagd.

- (Inwoners in de leeftijd) van 0-100

Alle inwoners van Almelo kunnen te maken hebben met psychische klachten. De redenen en verschijningsvormen zijn per leeftijdsfase mogelijk wel anders. Dit vraagt ook om een gedifferentieerde aanpak voor ouderen, jongeren en kinderen. Investeren in mentale kracht jonge jeugd heeft effect op lange termijn.

- 'Buiten' & 'binnen'

De themalijn richt zich primair op inwoners, 'buiten' dus. De verschuiving naar het versterken van mentale kracht bij inwoners vraagt mogelijk ook een andere focus bij medewerkers, 'binnen' dus. Ook de ontwikkelprincipes uit de volgende paragraaf gelden zowel intern en extern.

- Dichtbij (in de wijk) & (stads)breed

We sluiten zoveel mogelijk aan bij de leefomgeving van de inwoner, dichtbij dus. Dit biedt meer mogelijkheden integraal te werken en te normaliseren. Sommige interventies vragen echter een (stads)brede aanpak, bijvoorbeeld specifieke thema's of gespecialiseerde (curatieve) hulp.

Het actieplan mentale gezondheid bevat de volgende elementen :

1. Onderzoek kwetsbare Almeloërs en digitaal beschikbaar maken inzichten: Wat betekent kwetsbaar zijn in Almelo, in welke wijken komen welke vormen van kwetsbaarheid voor en welke gevolgen heeft de vorm van kwetsbaarheid voor het gebruik van voorzieningen in het sociaal domein. En hoe kunnen we hierop sturen?
2. Toerusten wijken op psychisch kwetsbare buren.
3. Aanpak ontwikkelen waarmee en hoe we mensen met een licht verstandelijke beperking en psychische kwetsbaarheid tijdig kunnen ondersteunen, zodat ernstiger problematiek voorkomen kan worden.

4. Voortzetten project Zorg en Technologie.
5. Aanpak ontwikkelen wat nodig is om laagdrempelige, op herstelgerichte ondersteuning in de wijk te hebben voor psychisch kwetsbaren, in samenhang met de wijkkamers en het zelfregiecentrum.
6. Inzet ervaringsdeskundigheid (waakvlamzorg en wachtlijst).
7. Ontwikkelen en implementeren actieplan eenzaamheidsbestrijding samen met KomErbij Almelo.
8. Doorontwikkelen aanbod wijkkamers.

De diverse plan-onderdelen zijn in het volgende schema weergegeven.

De verschillende onderdelen van het plan van aanpak voldoen aan meerdere doelen van het GALA. Daarom brengen we de inrichting van het Leeflab onder bij het bevorderen van de sociale basis. Het GEM (gemeentelijk ecosysteem mentale gezondheid) Almelo, dat eind 2023 / 2024 ingevoerd gaat worden, hopen we onder te kunnen brengen in het regioplan van Twentse Koers. Daarmee kunnen meerdere gemeenten deze ontwikkeling benutten waarbij het uitgangspunt is dat de zorg niet verbetert door de match van de vraag met het bestaande ggz aanbod te optimaliseren (selectie of aanbodgericht), maar door in gezamenlijkheid een antwoord te formuleren op de vraag van de cliënt. Dat antwoord moet gevonden worden in een veel ruimer palet van mogelijke interventies dan momenteel geboden wordt (diversificatie). Dat vraagt om een verruiming van zinvolle en relevante interventies. Hierbij betrekt GEM nadrukkelijk ook ervaringsdeskundigheid, welzijnsaanbod en aanbod uit het publieke domein. mensen op een laagdrempelige manier geholpen kunnen worden.

Samenwerking

Binnen de themalijn mentale gezondheid wordt breed samengewerkt met lokale partijen als uitvoerders uit het zorgdomein, welzijnsorganisaties, GGD, onderwijs, Mens door Mens, Menzis, partners in de wijk etc. Op regionaal niveau wordt samen gewerkt met onder meer de GGD, Twentse Koers en Roset..

Betrokkenheid doelgroep

De buurtbewoners en de doelgroep worden betrokken bij de verdere planvorming. Hoe dit gaat plaatsvinden wordt in het najaar 2023 verder uitgewerkt.

3.2.4 aanpak overgewicht/obesitas

n.b. De uitkomsten van het onderzoek van de inspectie gezondheidszorg en jeugd naar de persoonsgerichte leefstijlbegeleiding in de zorg naar volwassenen met overgewicht en/of die roken kan van invloed zijn op het aanbod en de samenwerking in Almelo. Deze uitkomsten zijn eind 2023 beschikbaar en kunnen daarom pas in 2024 meegenomen worden.

Ambitie

Het aantal jeugdigen en volwassenen dat aan overgewicht lijdt, gaat omlaag.

Acties en activiteiten

- Herijking en daarmee vergroten effectiviteit leefstijlmakelaar. De leefstijlmakelaar houdt spreekuur in een aantal gezondheidspraktijken en wijkaccomodaties.
- Verrijking wijkkamer met beweegaanbod.
- Gecombineerde leefstijlinterventie. Vanuit de gemeente en partners zal met name aandacht zijn voor verwijzing en nazorg/vervolgactiviteiten voor deelnemers.
- Wandelgroepen: wandelgroepen in de wijk en vergroten aantal deelnemers nationale diabetes challenge.
- Uitvoering JOGG (verlenging en uitbreiding regie-capaciteit)
- Implementatie en uitvoering Kind naar gezond gewicht
- Uitvoering sportakkoord II
- Stimuleren en faciliteren initiatieven uit de wijk mbt gezond eten en bewegen, zoals jongerenkookclub
- Inrichting en onderhoud van speel- en sportgelegenheden in de openbare ruimte waaronder motoriekroutes
- Klup gezond

Samenwerking

We werken samen met de regio Twente, JOGG-Nederland, Fysiotherapie Almelo (lokale organisatie van alle fysiotherapiepraktijken in Almelo), de FEA (federatie eerstelijnszorg almelo), sportbedrijf Almelo, lokale sportverenigingen, zorgverzekeraar Menzis, en Avedan.

Betrokkenheid doelgroep

Waar mogelijk wordt ingespeeld op initiatieven vanuit de inwoners zelf. De wijkinwoners en jongeren worden rechtstreeks of via functionarissen in de wijk en/of school betrokken bij de planvorming, en uitgenodigd om te helpen bij de uitvoering.

3.2.5 Valpreventie

Ambitie
Jaarlijks komen minder ouderen (65+) op de spoedeisende hulp naar aanleiding van een val.

Te bereiken doelen
Doelstelling 2023 (conform Veilig Nederland)
- 1.980 inwoners van 65 jaar en ouder worden opgespoord (valrisico-inschatting).
- 420 inwoners van 65 jaar en ouder nemen deel aan een valpreventieve beweeginterventie.

Prognose van bereik inwoners 65+ in 2025
- 2.090 inwoners van 65 jaar en ouder worden opgespoord (valrisico-inschatting).
- 450 inwoners van 65 jaar en ouder nemen deel aan een valpreventieve beweeginterventie.

Acties en activiteiten

Vanaf september 2023 wordt 1,5 fte sportstimulering extra ingezet ten behoeve van de doelgroep ouderen.
Vanaf september 2023 wordt een pilotproject uitgevoerd, waarbij op een zestal locaties het activiteitenaanbod van de wijkkamer wordt verrijkt met een of meerdere dagdelen bewegen.
Vanaf september 2023 wordt een pilotproject uitgevoerd om informatie te vergaren tbv. de integrale ketenaanpak van valpreventie binnen de gemeente Almelo.

In 2023 is een projectleider/coordinator valpreventie aangesteld die aan de slag gaat met de volgende acties:
- Het opzetten van een samenwerking van lokale partijen/professionals met het hoog op het opsporen van inwoners met een verhoogd valrisico, hierbij gebruik makend van het huidige netwerk uit de medische, zorg- en sociale infrastructuur.
- Het in kaart brengen van het bestaande aanbod aan valpreventieve activiteiten en de behoefte aan aanvullende activiteiten. Hierbij ook aandacht hebben voor het huidige beweegaanbod, en te creëren beweegaanbod bij Sportakkoord II.
- Het in kaart brengen van de behoefte/noodzaak aan professionele en vrijwillige inzet tbv het uitvoeren van valpreventieve activiteiten.
- Het in kaart brengen van groepen van inwoners of buurten met een concentratie van inwoners met een verhoogd valrisico. Uit literatuur is bekend dat inwoners die laaggeletterd zijn en/of een lage sociaal economische positie hebben, vaker en eerder in hun levensloop een verhoogd valrisico hebben. De vraag is of het bestaande valrisico het eerste/enige probleem is wat opgepakt moet worden bij deze mensen. Mits er nog geen sprake is van een sterk verhoogd risico, wordt valpreventie dan idealiter onderdeel van (groeps)activiteiten die op een andere manier bedoeld zijn om de inwoners te ondersteunen en veerkrachtiger te maken, zoals eenzaamheidbestrijding, het aanleren van gezondheidsvaardigheden, het bestrijden van laaggeletterdheid, etc.
- In vervolg op de verkenning naar het voorkomen van doelgroepen binnen valpreventie, het verrijken van bestaand ondersteuningsaanbod met valpreventie, danwel het ontwikkelen van pilots waarin een gecombineerde aanpak verkend wordt.
- Het opstellen van een plan van aanpak en uitvoeringsprogramma voor de jaren 2024 – 2026

Samenwerking

Er is een grote verwevenheid tussen de lokale en regionale partners. Op regionaal niveau wordt samengewerkt binnen Twentse Koers met onder meer zorgverzekeraar Menzis, hogeschool Saxion, Samen Twente, de Twentse fysiotherapie organisatie en de andere gemeenten. Op lokaal niveau werken we samen met Fysiotherapie Almelo (lokale organisatie van alle fysiotherapiepraktijken in Almelo), de FEA (federatie eerstelijnszorg almelo), sportbedrijf Almelo, zorgverzekeraar Menzis,

Avedan en gemeente Almelo. In het kader van het plan van aanpak wordt de samenwerking verder uitgebreid.

Betrokkenheid doelgroep

Betr

De oudere wijkbewoners zullen betrokken worden bij de verdere planvorming en de uitvoering. Hoe dit gaat gebeuren komt terug in het verdere plan van aanpak en uitvoeringsprogramma dat in het najaar van 2023 wordt opgesteld.

3.2.6 Leefomgeving

Ambitie

'Almelo is een levendige, vitale en veilige stad waar het volgens inwoners en ondernemers fijn wonen, werken en verblijven is'.

Om dit doel te bereiken zetten we binnen 'Leefbare wijken en dorpen' in op twee thema's:

- Verbeteren van de leefbaarheid (sociaal én fysiek) in heel Almelo;
- Versterken van de integrale samenwerking in én met de wijken en dorpen.

In elke wijkopgave wordt er middels het werken aan verschillende relevante thema's voor de betreffende wijk, een verbetering van de leefbaarheid en versterking van de veerkracht van bewoners nagestreefd.

Veerkrachtige bewoners kunnen de verschillende levensuitdagingen die op hun pad komen beter aan. Zij ervaren minder stress, krijgen meer oog voor hun omgeving , zijn beter toegerust om bijvoorbeeld armoede het hoofd te bieden en voelen dat zij meer regie hebben op hun eigen leven. Mentale gezondheid is dan een belangrijk voorwaarde om keuzes te kunnen maken die je fysieke gezondheid bewaren/bevorderen.

Acties en activiteiten

2023: Pilot ABCD-methode

Binnen de wijk Ossenkoppelerhoek ligt een buurt die extra aandacht nodig heeft. Het is een buurt met veel armoede, één ouder gezinnen, een hoge score als het gaat om jeugdzorg/welzijnsgelden en criminaliteit. Bewoners zijn terughoudend en wantrouwend naar instanties. De woningcorporaties Sint Joseph en Beter Wonen hebben er veel bezit. Zij geven aan dat hun clientèle de afgelopen jaren veranderd is; steeds meer mensen met een hulpvraag vinden hun weg naar een sociale huurwoning. Daardoor neemt onder andere het aantal incidenten in de wijk die te maken hebben met personen met onbegrepen gedrag toe. Een triest voorbeeld daarvan, het incident met de kruisboogschutter, vond plaats in deze buurt.

In de wijkopgave Ossenkoppelerhoek vinden we dan ook een extra impuls voor deze buurt onder het kopje: De kracht van samen. Daarin wordt kort beschreven dat er naast alle bovenstaande stress-verhogende factoren ook krachten in de wijk aanwezig zijn die een positieve bijdrage leveren aan het buurtleven en aan de onderlinge verbondenheid. Via de ABCD aanpak (Asset Based Community Building) sluiten we aan bij deze initiatieven en nemen deze als basis voor het verder uitrollen van meer verbinding en betrokkenheid in de buurt.

Dit betekent klein beginnen, we sloten aan bij de door de buurt georganiseerde straatspeelmidddag in een bepaald gedeelte van de buurt. We organiseerden laagdrempelig een straatbijeenkomst door het schenken van een kopje koffie/thee met springkussen in een ander gedeelte.

ABCD heeft daarbij als voorkeursvolgorde: kijk wat je als bewoner zelf kan doen, kijk wat je met anderen kunt doen en vervolgens wat anderen (bijvoorbeeld de gemeente) voor jou als bewoner kan doen.

In beide gevallen leverden het aanwezig zijn, het praktisch meehelpen, het luisterend oor en oprechte belangstelling de eerste contacten en aanknopingspunten voor verder contact.

Het is daarbij belangrijk om als wijkfunctionarissen van verschillende organisaties (onder andere woningcorporatie, welzijnswerk, politie, sociale wijkteam) daarin goed af te stemmen , samen te werken en een eensgezind team te vormen. Het belang van de bewoner staat daarbij centraal. Middels het uitbouwen van deze contacten via het aansluiten bij de krachten in de wijk werken we aan het opbouwen van vertrouwen. Vertrouwen in de buurt en in elkaar als bewoners. Vertrouwen in instanties mocht er hulp nodig zijn. We werken daarmee aan de basiselementen voor een leefbare buurt met veerkrachtige bewoners.

2023 staat in het teken van het enerzijds zoeken van zoeken van verbinding, kennismaking met de buurt haar bewoners. Anderzijds wordt op versterken van het professionele netwerk in de wijk middels het aanbieden van gezamenlijke ABCD- workshops.
Er wordt aansluiting gezocht bij diverse programma's bij de gemeente Almelo; in bijvoorbeeld het programma Klimaat en Milieu wordt gewerkt met energie-fixers, adviseurs die bewoners voorlichting kunnen geven over energiebesparing. Daarbij leveren ze (afgezien van de hogere klimaatdoelen) een ook een bijdrage aan het terugdringen van (energie) armoede.

Jaren 2024 – 2026: verbinding programma's en verdere uitrol ABCD-methode en uitwerking gezondheidselementen in de wijkopgaven

1. ABCD-aanpak

Om de ABCD aanpak en werkwijze ook in andere (aandachts)wijken te kunnen toepassen is het belangrijk om de opgedane kennis en kunde uit de pilotbuurt te kunnen uitrollen.
Dit betekent dat er een inzet nodig is op de volgende vlakken:
Op buurt/wijkniveau;

- Overdracht kennis/kunde inzet ABCD aanpak middels trainingen en workshops
- Meewerkend voormanschap in de verschillende wijkteams op het gebied van deze aanpak

Op gemeentelijk niveau;

- De opbrengst van deze aanpak verbinden aan de verschillende programma onderdelen binnen het gemeentelijke apparaat.

De laatste functie is tevens onderdeel van het takenpakket van de wijkregisseur.

2. Uitwerking gezondheidselementen in de wijkopgaven

In de komende jaren zullen aanpassingen in de leefomgeving die de gezondheid van de wijkbewoners bevorderen, aangebracht worden.

<u>Samenwerking</u>

Het samenwerken met wijkfunctionarissen vanuit verschillende organisaties is van essentieel belang. Er wordt op wijkniveau samengewerkt met bewoners, tal van organisaties, zoals woningcorporaties, thuiszorg, Avedan, onderwijs, in de wijk gesitueerde gezondheidszorg, etc.

<u>Betrokkenheid doelgroep</u>

De wijkbewoners worden gedurende het gehele proces direct betrokken.

3.2.7 kansrijk opgroeien en vroegsignalering alcohol

Ambitie

Onze 0-23 jarige Almeloërs groeien gezonder en vitaler op en ze ontwikkelen hun talenten beter.

Acties en activiteiten

We willen dat er een generatie opgroeit voor wie gezonde keuzes de vanzelfsprekende keuzes zijn. Hiervoor hebben we projecten als JOGG ingericht. Het onderwijs is hierbij een belangrijke partner. We weten dat de kans op een goede gezondheid toeneemt als er minder stress in je directe omgeving is, als je bestaan zeker is en je goed opgeleid bent. Daarom zien we de School en omgeving-samenwerking, waarbij we samen met het onderwijs werken aan een verrijkte schooldag, als een belangrijke drager voor de gezondheid van onze kinderen die (nu nog) in een achterstandspositie verkeren.
Met name voor het voortgezet onderwijs geldt dat de school niet alleen de plek is waarin je werkt aan je cognitieve vaardigheden, maar dat het ook de plek is waar je leert te leven. Er is daarom, naast aandacht voor de voortgang, aandacht voor de mentale gezondheid van de kinderen. Wij werken op lokaal niveau samen met Tactus Verslavingszorg en op regionaal niveau samen met de GGD aan een alcoholontmoedigingsbeleid voor jongeren. In 2023 wordt samen met deze partijen gewerkt aan de vroegsignalering van alcoholproblematiek. De verdere uitwerking hiervan zal in 2024 plaatsvinden.

Samenwerking

Naast Tactus, de GGD, zijn onder meer het onderwijs, het tiener- en jongerenwerk van Avedan betrokken.

Betrokkenheid doelgroep

De betrokkenheid van de doelgroep wordt in de verdere planvorming meegenomen.

3.2.8 Versterken sociale basis

Ambitie

Het verhogen van de mentale kracht en mentale veerkracht van de inwoners.
Het vergroten van de leefbaarheid van de wijk
Het van de bevorderen van de zelfstandigheid van de inwoners

Acties en activiteiten

De gehele wijkaanpak zoals we die voorstaan in het document Leefbare wijken en dorpen draagt bij aan de versterking van de sociale basis. Daarbij zetten we in op voldoende voorzieningen in de buurt, waar mensen naar binnen kunnen lopen en elkaar ontmoeten. Onze intentie is maximaal aan te sluiten bij de wensen en initiatieven van de inwoners.
Maar we moeten ook constateren dat er wijken zijn, waar de inwoners moeilijker zelf tot initiatieven komen, en waar de achterstanden groter zijn dan elders in Almelo. De veerkracht is in deze wijken aanmerkelijk lager. Daarom wordt er in het kader van het versterken van de sociale basis ingezet op de inrichting en uitvoering van een Leeflab. Daarnaast willen we het voor ouderen mogelijk maken om langer zelfstandig te wonen. Hiertoe moet er voldoende hulp en ondersteuning in de nabijheid zijn. We gaan dit faciliteren door ehealth-toepassingen en met inzet van de sociale wijkteams.

1. Leeflab

Lokale professionals en vrijwilligers uit de zorg, hulpverlening en sociaal domein hebben inzicht in hoe life-events invloed hebben op veerkracht en welke kansen dit biedt voor meer impact van preventief werk. We hebben besloten om samen met de stichting Er Wel Zijn, de provincie Overijssel en hogeschool Saxion in De Riet een leeflab op te zetten. Een netwerk en werkwijze in de wijk van professionals, vrijwilligers en bewoners die de handen ineenslaan om nieuwe oplossingen te ontwerpen en daarmee de impact van preventie te vergroten. Met het Leeflab willen we een ontwerpende lokale samenleving nastreven. Beleidsmedewerkers, professionals uit gezondheidszorg, hulpverlening en welzijn en inwoners slaan de handen ineen om nieuwe oplossingen te ontwerpen, deze te testen en weer aan te passen.

Hierdoor ontstaan sterken verbindingen tussen inwoners, zorg, hulpverlening en sociaal domein. Binnen het Leeflab maken we een overzicht van bestaand ondersteuningsaanbod gecategoriseerd op alle aspecten van veerkrachtversterking. Door overzicht te hebben van wie signaleert en welk ondersteuningsaanbod er is, weten professionals direct naar wie ze kunnen doorverwijzen. Zo werkt zorg, hulpverlening en sociaal domein gezamenlijk aan veerkrachtversterking en het voorkomen van opvolgende problematiek.
In het najaar van 2023 wordt het leeflab in De Riet opgezet.

2. Bevordering dat ouderen langer zelfstandig thuis kunnen wonen door de toepassing van ehealth met extra aandacht voor de ouderen vanuit de sociale wijkteams.

Binnen elk wijkteam wordt een coach opgeleid om met name de ouderen in de wijk te ondersteunen. Thuiswonen door ouderen wordt gefaciliteerd door ehealth-toepassingen, daarnaast is er een punt in de wijk waar ouderen kunnen binnen lopen met hun vragen.

3. Wijkaanpak

De wijkopgaven zullen op onderdelen elementen bevatten die bijdragen aan de versterking van de sociale basis.

Samenwerking

Er wordt samengewerkt met de stichting Erwelzijn, de provincie Overijssel, hogeschool Saxion, inwoners en diverse organisaties vanuit sociaal domein, welzijn en zorg, betrokken bij de ondersteuning van de inwoners.

Betrokkenheid doelgroep

Bij de verdere uitwerking van de plannen rondom het leeflab en het ehealth programma wordt de betrokkenheid van de doelgroep meegenomen. De wijkaanpak wordt in Almelo samen met de inwoners en de instellingen in de wijk opgezet en uitgevoerd. Inwoners zijn in alle fasen betrokken.

3.2.9 Mantelzorg

Ambitie
In Almelo wordt er wijkgericht gewerkt vanuit het Sociaal Domein. De nadrukkelijke wens is om het contact tussen de mantelzorgondersteuners en de medewerkers in de wijkteams te intensiveren (de Intakers en de Wmo consulenten).

Beoogde resultaten voor inwoners:

- Mantelzorgondersteuning zorgt ervoor dat de mantelzorger langer staande kan blijven door bijvoorbeeld praktische tips en ondersteuning.
- Mantelzorgondersteuning zorgt ervoor dat de mantelzorger wat meer tijd en ruimte ervaart voor andere bezigheden waardoor de balans in draagkracht en draaglast blijft bestaan.
- Mantelzorgondersteuning zorgt door de intensivering in de contacten per wijk dat de lijn met de lokale toegang kort is.
- Inwoners kunnen eenvoudig en op een laagdrempelige manier hulp- en advies vragen.

Beoogde resultaten voor de mantelzorgondersteuners en de gemeente:

- Betere en/of eerdere afstemming/taakverdeling tussen de mantelzorgondersteuners en de wijkteams binnen het Sociaal Domein, met name de toegang en de Wmo medewerkers;
- In beeld krijgen welke behoefte/noodzaak er is per wijk aanbod, bijvoorbeeld qua inzet jonge mantelzorgondersteuning en inzet mantelzorgondersteuning oudere migranten.
- (op termijn) meer en duidelijker doelgroepgericht aanbod in mantelzorgondersteuning.
- Mantelzorgondersteuning heeft meer bekendheid in de wijk bekend bij scholen, werkgevers, wijkverpleging etc.
- Preventie gericht om de mantelzorger staande te houden en zodoende de (aanvullende) Wmo voorzieningen of andere vormen van hulpinzet zo lang mogelijk uit te stellen.
- Preventie gericht omdat door de samenwerking met netwerkpartners er eerder ingezet kan worden op bijvoorbeeld valpreventie, eenzaamheid, wat is de rol van een mantelzorger, e.d.

De gemeente Almelo heeft de Klup een ophoging van de reguliere subsidie toegekend voor:

1) het vergroten van bekendheid van mantelzorg(ers) in het algemeen (jong en volwassen) en bij de diverse doelgroepen (bijvoorbeeld mantelzorgers van mensen met dementie, werkende mantelzorgers en mantelzorgers met een migratieachtergrond),
2) het voortzetten en versterken van het activiteitenaanbod onder andere voor moeilijk bereikbare groepen (bijvoorbeeld mantelzorgers met een migratieachtergrond en werkende mantelzorgers),
3) het vergroten van het cursusaanbod en het aantal gespreksgroepen en
4) het adviseren in het kader van algemene voorzieningen en wet- en regelgeving. Wij willen hiermee tegemoetkomen aan niet alleen de groeiende vraag van mantelzorgers maar ook het groeiende aantal mantelzorgers. De afgelopen jaren zijn beiden (vraag en aantal) toegenomen, terwijl de capaciteit bij Mantelzorg Almelo niet evenredig is gegroeid.

Acties en activiteiten

De inzet vanuit het GALA-SPUK is gericht op het specifiek wijkgericht werken en de verbetering van de korte lijnen en het adviseren en vinden van de juiste regelingen. Gebaseerd op gezondheid en het bevorderen van de sociale basis. We willen per wijk definiëren welke gerichte mantelzorgondersteuning geboden kan worden. Tevens wordt door de contacten in de wijk meer bekendheid gemaakt n dezen zal het werven van nieuwe mantelzorgondersteuners beoogd worden. Bekend maakt immers bemind.
Inzet 2023:

- Formatie werven en start inzet
- Opstarten en intensiveren van contacten met de wijkteams
- Aandacht voor mantelzorgers met een migratieachtergrond
- Aandacht werkende mantelzorgers (vergroten/versterken)

Inzet middelen 2024 – 2026 (mede aan de hand van de bevindingen in 2023):

- Formatie (bekostigen van de mantelzorgmakelaars)
- Voortzetten van afgesproken werkafspraken
- Respijtzorg
- Aandacht werkende mantelzorgers (vergroten/versterken), zoals contacten leggen met bedrijven en werven van mantelzorgondersteuning ten dienste van de maatschappij
- Activiteiten gericht op bewegen

Samenwerking

De mantelzorgondersteuning in Almelo wordt uitgevoerd door Mantelzorg Almelo, een onderdeel van stichting De Klup. Door meer wijkgericht te werken, maakt de mantelzorgondersteuning deel uit van de noodzakelijke sociale basis. Er wordt intensief samengewerkt met andere uitvoerders binnen het sociaal domein, waaronder Avedan en de sociale wijkteams.

Betrokkenheid doelgroep

De mantelzorgers worden door Mantelzorg Almelo betrokken bij de planvorming.

3.2.10 Een tegen eenzaamheid

Ambitie

Vanuit het in 2023 opgestelde actieplan eenzaamheidsbestrijding 2023-2026 (zetten we samen met de lokale coalitie KomErbij Almelo in op 3 lijnen:
Operationele doelen

1. Onze Almeloërs zijn zich meer bewust van eenzaamheid en weten waar ze terecht kunnen;
2. Professionals signaleren eenzaamheid, kennen het handelingsperspectief en handelen daar ook naar;
3. We kunnen de eenzame jongeren en volwassenen inwoners beter bereiken en helpen.

Acties en activiteiten
In de lokale aanpak wordt ingezet op:

a) We ontwikkelen en starten in 2023 een meerjarige bewustwordingscampagne, die we gedurende de gehele looptijd actief en actueel houden.
b) We gaan in vanaf 2023 de website “De verbinding” inzetten als centraal portaal om:
c) We organiseren in 2023 en vervolgens jaarlijks een instructiemoment en/of masterclass voor professionals en overige stakeholders in het sociaal domein, zoals wijkzorg, apotheek, supermarkten, wijkverpleging, scholen, wijkcoaches, kapper enz.
d) We zoeken continue vanuit de inhoud actief de verbinding met andere thema’s;
e) We leggen gedurende de looptijd 2023-2026 herhaaldelijk actief contact met vindplekken voor eenzame mensen, zoals bv bij de thuiszorg, huisartsen, sleutelfiguren in de wijk, wijkplatforms e.d
    - We zoeken nieuwe vindplaatsen, en kijken of het zinvol is om een incidentele of structurele activiteit richting deze vindplek op te zetten;
    - We kijken hierbij prioritair naar risicogroepen: mensen met een lage SES, (een partner met) gezondheidsproblemen, een niet-westerse migratieachtergond, ouderen, mantelzorgers, LHBTIQ+-ers, mensen die een laag besteedbaar inkomen hebben en jongeren.
f) We werken in 2023 een pilot uit voor één wijk of buurt waarbij de ketenaanpak doorlopen wordt, brengen deze in 2023/2024 tot uitvoering, leren hiervan en herhalen dit de resterende jaren waar nuttig in andere wijken of buurten.
    a. De keuze voor een wijk of buurt maken we in overleg met de wijkregisseurs;
    b. We werken voor alle 4 onderdelen van de ketenaanpak concreet uit wat er moet gebeuren en wie daar een rol in heeft en voeren met de betrokkenen uit;
    c. Als onderdeel hiervan gaan we een buurt in met onze ontmoetingsfiets.
g) We organiseren in de periode 2023-2026 diverse kleine geluksmomentjes voor onze eenzame jongeren en volwassen inwoners, die we tevens gebruiken om de mogelijkheden voor structureel contact onder de aandacht te brengen. We denken aan:
    - Een brief of ansichtkaart aan alle inwoners;
    - Elk seizoen een “klein-maar-fijn-ontmoeting”: paaseitjes, gebak, vergeet-me-nietjes/bloembollen.
h) We ontwikkelden in 2023 een ontmoetingsplaats op onze begraafplaats en we zorgen voor een structurele inbedding;
i) We werven in 2023 vrijwilligers voor de Klets&KoffieCorner;
j) We organiseren in 2023 10 ontmoetingsdagen en werken actief aan het vergroten van de opkomst op deze dagen;
k) We realiseren in 2023 een duofiets voor gezamenlijk gebruik door diverse zorginstellingen.
l) We zetten bestaande activiteiten van de partners voort, waaronder o.a.:

- het ontmoetingsplein, waar een vrijwilliger elke eerste vrijdag van de maand in gesprek gaat met mensen die daar behoefte aan hebben;
- de verschillende wijkkamers en diverse inlopen;
- de etentjes in de huiskamer Bij't Boshardt;
- Radio KomErbij
- Welzijn op recept / waar is wally (Samsam).

Samenwerking

Er is een brede coalitie gevormd. De harde kern bestaat uit: Thuisteam Twente, TMZ, Humanitas Twente, Dementievriendelijk Twente, Avedan, Never 2be alone, Stichting de Klup Twente, Leger des Heils, Mens door Mens en Gemeente Almelo. Overige aangesloten partners: Zonnebloem, mantelzorg Almelo, Ontplooj, Alzheimer Nederland/trefpunt, COSBO, Heracles Almelo, Stichting Zinderen, Rabobank, Stadsbank, Soroptimistenclub Almelo, Almelo Voor Elkaar, Oud geleerd jong gedaan, Plus supermarkt van Limbeek, Stichting Ieder Kind een Sint, Twentse foto site, ZorgAccent en thuisbegeleiding Almelo, Carinth Reggeland, Zorg@baas.one, Beter Wonen, woningstichting St. Joseph, Beweeg en zo, WZC Friso, Stichting Present.

Betrokkenheid doelgroep

In de coalitie zitten vertegenwoordigers van verschillende organisaties die zelf inhoudsdeskundig zijn. Daarnaast wordt bij de ontmoetingsdagen en andere activiteiten altijd aan de deelnemers gevraagd naar hun mening, wensen en input.
In het pilotproject wordt bij uitstek aandacht besteed aan de betrokkenheid van de doelgroepWat vind de doelgroep dat er in hun buurt zou moeten gebeuren

3.2.11 Welzijn op recept

Ambitie:

Het beoogde doel is om inwoners met een vermoeden op psychosociale of financiële problematiek sneller toe te leiden naar voorliggende voorzieningen in de gemeente zodat escalatie van problematiek, medicalisering en dientengevolge hogere zorgkosten worden voorkomen.
Elke huisartsenpraktijk in Almelo heeft (indien gewenst door de huisarts) een contactpersoon vanuit de gemeente. De contactpersonen zijn (indien gewenst door de huisarts) een dagdeel per 14 dagen fysiek aanwezig in de huisartsenpraktijk.

Beoogde resultaten voor inwoners:
- Inwoner ontvangt sneller passende hulp/zorg op de juiste plek;
- Inwoner ervaart meer eigen regie over zijn/haar gezondheid;
- Draagt bij aan meer aandacht voor positieve gezondheid;
- Meer bewustzijn onder inwoners dat fysieke klachten ook op iets anders kunnen duiden.
- Inwoners kunnen eenvoudig om op een laagdrempelige manier hulp- en advies vragen

Beoogde resultaten voor huisartsen en gemeente:
- Betere en/of eerdere afstemming/taakverdeling tussen huisarts en sociaal domein;
- Terugkoppeling opvolging naar huisarts en visa versa;
- Vergroten van kennis over elkaars werkterrein; waardoor drempels om te verwijzen worden verlaagd;
- Minder bureaucratie;

Dit alles wordt zichtbaar doordat in Almelo het aantal verwijzingen naar de voorliggende voorzieningen vanuit huisartsen toeneemt en de doorverwezen inwoners positief zijn over de geboden ondersteuning en merken dat door verminderen van de problemen ook de medische klachten afnemen. Het sociaal domein merkt dat er meer gebruik wordt gemaakt van de voorzieningen.

Op beide pilots ontbreken op dit moment de kaders, (werk) processen ,samenwerkingsafspraken, evaluatie momenten en de borging. Er moet toegewerkt worden naar een effectieve en duurzame samenwerking met de huisartsen, waarbij de resultaten uit de pilots Waar is Wally, Welzijn op Recept en praktijkondersteuners Jeugd de basis vormen. Om dit te bereiken wordt per gemeente voorgesteld om te werken met zowel een projectleider vanuit de gemeenten als een projectleider vanuit Twentse Koers en Avedan.

Acties en activiteiten

Voor 2024:
- vanaf januari 2023: continuering Waar is Wally en start pilot Welzijn op Recept.
- Een tussenevaluatie voor beide pilots wordt gepland in september 2023, waarna er in december 2023 een eindevaluatie zal plaatsvinden.
- In de tweede helft van 2023 zal er een procesbeschrijving komen voor de wijze waarop samengewerkt wordt met huisartsen. Door deze beschrijving worden werkafspraken duidelijk tussen huisartsen, gemeente Almelo, Avedan en Sportbedrijf Almelo. Dit betekent: een heldere inrichting van het werkproces, samenwerkingsafspraken met de betrokken partijen, evaluatieafspraken en resultaatafspraken. De uitkomsten van het monitoringsbestand worden daarin tevens verwerkt.
- De pilot Welzijn op Recept heeft zich in eerste instantie gericht op één huisartsenpraktijk. Deze huisartsenpraktijk bevindt zich in de wijk Windmolenbroek. Vanuit deze

huisartsenpraktijk komen te weinig hulpvragen binnen bij Welzijn op Recept om conclusies te kunnen trekken. Er zal daarom minimaal één huisartsenpraktijk uit een andere wijk bij de pilot worden betrokken in de tweede helft van 2023. Daardoor verwachten wij dat het aantal hulpvragen omhoog zal gaan.

In de eerste helft van 2024 zal er een werkproces zijn ingericht waarna besloten wordt of de uitrol over alle huisartsen, intakers en Schuldenspecialisten gaat plaatsvinden.

Samenwerking:

Regionaal: In Twente heeft de stuurgroep continuïteit huisartsenzorg zich gericht op projecten/ initiatieven die bijdragen aan het oplossen van het huisartsentekort. In de stuurgroep zijn de zorggroepen (FEA, SHT-THOON), zorgverzekeraar en Twentse gemeenten vertegenwoordigd. Om de continuïteit van huisartsenzorg voor nu en de toekomst te waarborgen heeft de stuurgroep vervolgens de samenwerking gezocht met het sociaal domein. De regionale samenwerking bestaat uit de ondersteuning van projectleiders vanuit Twentse Koers en Federatie Eerstelijnzorg Almelo (FEA).
Lokaal: Lokaal werken er voor de uitvoering van de pilots Welzijn op Recept en Waar is Wally vier intakers samen met medewerkers van huisartsenpraktijken (huisartsen en praktijkondersteuners), Avedan en Sportbedrijf Almelo. Daarnaast zijn er vanuit de gemeente Almelo een projectopdrachtgever/teamleider en adviseur beleidsuitvoering betrokken. Een projectleider dient nog geworven te worden. Vanuit Avedan en Sportbedrijf Almelo zijn tevens projectleiders betrokken. De projectleiders zorgen voor afstemming met eigen achterban en zorgen voor de verbinding tussen huisartspraktijken en medewerker sociaal domein. Gezamenlijk zijn de projectleiders verantwoordelijk voor organiseren, kennismaking en uitwerken maatwerkafspraken tussen huisartsenpraktijk en medewerker sociaal domein (o.a. werkplek, afstemmomenten, informatie uitwisseling). Ook zorgen de projectleiders voor tussentijdse evaluatiemomenten tussen huisartsenpraktijken en medewerker sociaal domein en sturen bij indien gewenst/ noodzakelijk. Lokale projectleiders, adviseur beleidsuitvoering en projectopdrachtgever vormen tezamen het kernteam. Het kernteam is verantwoordelijk voor periodieke verantwoording/ terugkoppeling aan de opdrachtgever (stuurgroep continuïteit huisartsenzorg). De Twentse Koers is penvoerder voor subsidieaanvragen. Het kernteam is tot slot ook verantwoordelijk voor opleveren eindevaluatie van het project. Het kernteam wordt gefaciliteerd door een onafhankelijk projectleider van Roset.
Op Twents niveau is een centraal kernteam beoogd voor o.a. regionale vaststelling en bewaking van de kaders, het formuleren van uniforme evaluatiecriteria en communicatie met externe partijen.

Betrokkenheid doelgroep
De doelgroep wordt betrokken bij de evaluatie van het project

3.3 Regionale kennisfunctie GGD en regionale samenwerking

GGD

De kennis- en adviesfunctie van de GGD versterken we door in te zetten op:

a. Meer kennis over handelingsperspectieven en capaciteit om adviezen te formuleren die normaliseren b.Meer tijd om proactief lokaal te functioneren als sparringpartner en deze ervaringen naar regionaal niveau te brengen om van elkaar te leren. Door lokaal meer aanwezig te zijn houd je op die manier meer gevoel met de samenleving. Er is nu te weinig tijd en capaciteit bij de GGD om naast de gemeente te gaan staan (heel lokaal georiënteerd te zijn) en dit is wel de behoefte van gemeenten. Dit geldt natuurlijk ook andersom, de regionale ervaringen delen met lokale partijen om implementaties efficiënter te laten verlopen en meer impact te creëren. De GGD werkt hiervoor samen met allerlei stakeholders zoals academische werkplaatsen, kennisinstituten, onderwijs, provincie, zorg- en welzijnsorganisaties en gemeenten. Het lokaal meer functioneren als sparringspartner start bij de beschikbare data over gemeenten (eventueel op wijkniveau) en een advies hierover hoe gemeenten deze data moeten interpreteren en vertalen in interventies. en mogelijk demedicaliseren. En dit meenemen in alle adviezen aan gemeenten van de GGD en uitvoerende taken van de GGD. Maar ook om het gesprek in de samenleving aan te gaan over het demedicaliseren en normaliseren. Tegenslagen horen bij het leven, maar hoe ga je ermee om?

c. Meer kennis over kwalitatief onderzoek en de mogelijkheid hierover te adviseren aan gemeenten, zodat zij hun projecten/programma's op een andere manier kunnen evalueren dan kwantitatief. Ook de mogelijkheden tot het doen van actieonderzoek kunnen verder onderzocht worden. Bij actieonderzoek gaan veranderen, leren en kennisontwikkeling hand in hand (ZonMW).

Om dit te kunnen bewerkstelligen dient de GGD te investeren in kwaliteiten (verdieping en verbreding) op het gebied van gezondheidsbevordering en epidemiologie. In de komende periode wordt met gemeenten een concretiseringsslag gemaakt. Dit wordt onder andere verwerkt in het uitvoeringsprogramma 2024-2027. Daarin worden ook monitoringsafspraken gemaakt.

2. Twentse Koers

Twentse Koers is een strategische en regionale samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor Menzis, SamenTwente en provincie Overijssel. Samen met meer dan 300 partners in het werkveld, zet het programma zich in om meer gezondheid en welzijn te realiseren voor alle Twentenaren en de zorg en ondersteuning toekomstbestendig te maken. Na de vijfjarige verlenging van de Twentse Koers in december 2021 is er begin 2022 samen met alle eigenaren en partners een nieuwe breed gedragen agenda opgesteld, welke in maart 2022 is vastgesteld. Met vijf themalijnen en 22 projecten is Twentse Koers uitgegroeid tot een volwaardig programma. Begin april 2023 is ook de governance van de Twentse Koers goed vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst Twentse Koers 2023-2027.

Verschillende onderdelen/programma's vanuit het GALA pakken de Twentse gemeenten, GGD en Menzis al samen op binnen de Twentse Koers en maken al meerdere jaren onderdeel uit van de agenda. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de aanpak overgewicht volwassenen, valpreventie en SamSam/welzijn op recept. Zo is er met dank aan subsidie vanuit Provincie Overijssel samen met 12 gemeenten al twee jaar intensief gewerkt aan de uitrol en implementatie van de Gecombineerde leefstijl interventie, de Nationale Diabetes Challenge en

aanpak valpreventie. De samenwerking tussen de gemeenten, Menzis, Provincie Overijssel en GGD Twente is hierbij goed en we lopen hiermee landelijk voorop. Met dank aan onze goede regionale aanpak zijn ook ketenpartners zoals Huisartsenzorg Twente, Twentse Fysiotherapie organisatie, Diëtisten Twente en de welzijnsstichtingen al goed betrokken. Gemeenten en hun partners hoeven niet allemaal zelf 'het wiel uit te vinden'.

De gemeenten betalen vanuit de brede SPUK-middelen voor regionale samenwerking ieder hun deel van de programmaorganisatie van Twentse Koers.

3.4 Monitoring

De algehele situatie rondom de inwoners van Almelo wordt gevolgd via de gezondheidsmonitoren volwassenen en ouderen en jeugd. Daarnaast zullen wij aanvullend onderzoek doen via het Almelopanel. De gemeente Almelo heeft binnen haar p en c cyclus een monitor ingericht bij zowel het programma Sociaal en Vitaal, als het strategisch beleidsplan. Deze monitor voorziet in inzicht in de voortgang op de diverse SPUK-onderdelen.

De directe resultaten van de activiteiten in het kader van de brede SPUK worden intensief gevolgd. Op onderdelen zal periodiek een evaluatie plaatsvinden. Bij een aantal onderdelen zal intensiever onderzoek plaats vinden. Dit is in ieder geval bij het Leeflab en valpreventie het geval, waar bij beide activiteiten hogeschool Saxion betrokken is.

Bijlage: Lijst met relevante nota's en rapporten

Cultuurregio Twente, *Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2023 – 2028,* 2023. Document Almelo - C.5 INT (86577) Uitvoeringsprogramma cultuurregio Twente 2023-2028.pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

Gemeente Almelo*, Actualisatie Stadsvisie Cultuur 2016 – 2020*, 2022. Document Almelo - 13.1 Actualisatie van Stadsvisie cultuur 2016-2020 - Bijlage - Actualisatie van de Stadsvisie cultuur 2016-2020.pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

Gemeente Almelo*, Kijk op de wijk*, maart 2022. Document Almelo - C.1 INT (81400) Wijkanalyses 2022 'Kijk op de wijk'.pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

Gemeente Almelo*, Lokaal sportakkoord: Actief Almelo, een leven lang met plezier sporten en bewegen*, 2020. Document Almelo - B.3 BW (7692) Lokaal Sportakkoord "Actief Almelo".pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

Gemeente Almelo, *Lokale Preventieagenda 2021, Van Goede Zorg naar Positief Gezond Leven 2022*, 2021. Document Almelo - C.10 INT (79420) ALM2111090 P_Preventieagenda 2021_0ntwerp lr4.pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

Gemeente Almelo, *Plan Leefbare Wijken en Dorpen*, 2023. Document Almelo - 20230217 - INT (86074) ALM2301003 P_Programma leefbare wijken en dorpen lr3 v0215.pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

Gemeente Almelo*, Programmaplan Sociaal en Vitaal*, juni 2023 Document Almelo - 20230217 - INT (86072) ALM2301003 P_Programma Sociaal en Vitaal lr3 0215.pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

Gemeente Almelo. *Stadsvisie Cultuur 2016 – 2020*, 2016. Document Almelo - 7.1 Stadsvisie cultuur - Bijlage 1 - Stadsvisie Cultuur 2016-2020.pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

Gemeente Almelo*, Strategisch beleidsplan sociaal domein, Terug naar Normaal*, maart 2022. Document Almelo - Strategisch beleidsplan sociaal domein - Bijlage - Strategisch beleidsplan sociaal domein 2022 Terug naar normaal.pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

Gemeente Almelo*, Visie Sport en Bewegen*, 2021. Document Almelo - 8.1 Visie op sport en bewegen 2020 in Almelo - Bijlage 1 - Visie op Sport en bewegen 2020 .pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

GGD Twente*, Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen*, juni 2023. Twentse Gezondheidsverkenning - GM Volwassenen en Ouderen 2020

GGD Twente, *Jeugdmonitor, 2019* Twentse Gezondheidsverkenning - GM Jeugd Gemeenterapport Almelo 2019

Kennispunt Twente, *Staat van de stad Almelo.* Kennispunt Twente

Provincie Overijssel*, Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs Overijssel 2019 – 2026*, 2019.

Twentse Koers*, Basis Regiobeeld Twente*, juni 2023 Opmaak instructie PowerPoint presentatie (twentsekoers.nl)